Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

ЗНАК ПОЧЕТА

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШИНАРА, 14 декабрь 1976 шу. • № 150 (5661). • Мах 2 кеп.

СИЙЛАХЬ-БОККХАЧА ОКТЯБРА 60 ШУ ДИЗАРА ДАХА МА-ДОАГГIАРА НАКЪАГIОРГДА!

ЮРТБОАХАМА ПРОИЗВОДСТВА ЭФФЕКТИВНОСТЬ АЙЕРГЬЯ

Назрановски района «Октябра 40 шу» яхача совхоза коллектива социалистически декхараш

Тха совхоза лаьттеи хьайбаши леладераша чIоагIа хьаллаьцай берригача балха эффективности дикали бахьан, Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара даха ма-доаггIара накъадахара духьа лелаеча яхье керда мулаш белгалдаьча Ленина орден лелаеча «Грознефть» производственни объединенеи Октябрьски Революце орден лелаеча «Красный молот» заводеи коллективай патриотически почин.

Пятилетка хьалхарча шера тха коллективо дикка толамаш даьхад юртбоахама производство дегIайоалаеча. КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъеш оаха тIагIерта лакхбир кхашкара хьувкъами фермай продуктивности, чIоагIйир къахьегама дисциплина, эргайоахаш тоайир совхоза производство. Цо толам Iалаш а бир: юртбоахама дерригача тайпай продукци йохкара паччахьалкхен заданеш ханал хьалха кхоачашйир.

Лаьтта леладераша 3354 гектар лаьттан хIаране тIара планал совгIа 3,3 центнер гурахьа дийна ялат, 240 гектара хIаране тIара 115 центнер шекара свекла яьккхар.

Совхоза хьайбаш леладераша эшайир дIадахача йокъал лаьттача шера хьалхашка этта хинна халонаш. Iалашдир доккхий доахан дукхагIа хулийтилга, цар даькъе детта доахан а. Деттача доахангара шура дукхагIа яьккхай: цхьайтта бетта цхьан Iаттагара яьккха шура юкъера лаьрхIача 2314 килограмм я — соахка яьккхачул 308 килограмм дукхагIа.

Лаьттеи хьайбаши леладераша денало къахьегаро торо хилийтар 1975 шераца нийсдича ялат 2490 тонн, шекара свекла — 3400, шура — 264 тонн дукхагIа яккха.

Совхозо сийленца кхоачашдир паччахьалкхен хьалхашкара декхар, 4.781 тонн ялат Даьхен амбарашка чу а тесса. ЛаьрхIа хинначул цIаIази ахази дукхагIа шекара свекла ехкай паччахьалкхенга. Цхьайтта бетта 101 процента кхоачашъяьй дулх дохкара шера юкъарча объема план, шура — 112 процента. Планал совгIа 200 тонн йохкаргья из.

Совхозо 1976 шу чакхдоакх 100 эзар сом пайда беш.

Цу цифрашца — партийни организаце бaь боккха организаторски наха кхетам бaлареи болх, кхашкеи фермашкеи тIагIертта творчески хьийга къа. Яхьах хьахулар айденнад, хоалуш дукхагIа хиннаб хьалха латтараш, коммунистически къахьегама ударникаш. Ерригача республикана дIадайзар къоначa доярканa, СССР Лаккхехьарча Совета депутата Даурбекова Зинайна карагIдаьнна башка-дика гIулакхаш: хIара Iаттагара хIанзале а 5000 килограмм шура яьккхай цо. Дика хьокхамаш да Iаьсий леладеча Арчакова Дугурхана: дерригa Iаьсий дийна а долаш хIара ден-бус дукха дулх тIакхетийт цо. Гектара тIара 40 центнерал совгIа фуалъяьха хьажкIаш яьхай доккхий хьувкъамаш доахача говзанчаша Гелисханов Ювсапа, Даурбеков Яхьъяс, Евкуров Джабраила.

Хьалха латтачарна карагIдаьнначо тешал ду тха совхозе йоккхий резерваши тороеши хилара. Дерригa низаш тIадсхийтаргда оаха пятилетка шоллагIча шера царех дикача дас ийбеча тайпара пайда эцара, къахьегаме доккхий толамаш дахарца Даьхе гIадийгара.

Хургболча хьувкъама дика лард еллай. Гурахьа дув ялаташ план 4150 гектар йолча 4690 гектар дIадийнад, лакхача агротехнически боарам тIа а дийнад. Хьайбашта Iалашдаьд йIайхачеи доакъар шортта долаши Iа доаккхилга. Кийчдаь дерригa доакъараш фермашта хьатIаззад, уж хьайбашта телача чIоагIа учет оттаяьй.

Тхо чIоагIа лоIам болаш да Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизар къахьегаме керда толамаш дахарца белгалде, пятилетка шоллагIча шера заданеш ханал хьалха кхоачашъе. КПСС ЦК октябрьски Пленума решенеша, Л. И. Брежнева цига даьча къаьгга долча къамаьло дегаш ура а оттадаь тхоай резерваши торонаши лаьрхIа а лаьрхIа 1977 шера укх лохехьара декхараш тIайицад:

совхозни производства эффективности юртбоахама продукце дикали айярца Iалашдергда цун деррига доакъош дIахо, дегIадоаладелга:

шерра йоаржаергья «ХIара кхайна — дикала Знак» яхача девизагIа яхь. Лаьтта леладара культура айяра чоатх Iалашдергда гектара тIара ялат 25 центнерел кIезигагIа доацаш доаккхилга, из пятилетка хьалхарча шерарчул 3,3 центнер дукхагIа хул. Цо Iалашдергда валови ялат гулделга 11250 тоннага дIакхоачаде;

шекара свекла гектара тIара 300 центнер йоаккхаргья;

Тульски областа хьалха латтача хьайбаш леладерий почин хьал а лаьца, шерра социалистически яхь йоаржаергья совхоза фермай продуктивность дIахо айяра, къахьегама овсарле лакхъяра. КIезигагIа рузкъа дIа а дохийташ лакха дикал йола продукци дукхагIа лургья. Фуражни Iаттагара шера юкъера йоаккха шура 2450 килограммага кхоачаергья:

паччахьалкхенга юртбоахама продукце дерригa тайпаш дохкара шера план 1977 шера 7 ноябрь, Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара ди тIакхоачаш кхоачашъергья. Планал совгIа дIалургда 500 тонн ялат, 2900 тонн шекара свекла, 130 тонн шура, 20 тонн дулх;

тIайийца декхераш шеко йоацаш кхоачашдар духьа тоабергба фермашкара племенной болх, дIахо дебадергда хьайбаш. ХIара 100 Iатта тIехьа хьалкхедергда 86 Iаса;

къахьегама овсарле лаккъяра, хьайбай боахам промышленни ларда тIа баккхара духьа хьалъеш латт 2000 доккха бежан чукхоабаргдола площакдеи 800 Iатта лаьрхIа шурий комплекси;

доакъара база чIоагIъергья. 850 тоннал кIезигагIа йоацаш йол, 15 эзар тонн силос, 400 тонн витаминно-баьца хьоар кийчдергда. Доакъар кийчдеш прогрессивни технологи юкъеяхьара чотах дикка лакхъергья цар дикал;

юртбоахама производстве къахьегама овсарле планагIа йоагIачул 0,5 процента лакхъергья. ПланагIа доагIачул 3 процента лохдергда продукцега дIадодар.

Тха совхоза къахьегамхоша чIоагIа хьаллаьцад Урус-Мартановски района механизатораша дIадоладаь пятилетка шоллагIча бIаьстанга дика кийчдалара гIулакх. Цар дIадоладаьр дIахо а хьош 1977 шера 23 феврале йистедоаккхаргда ерригача машинно-тракторни парка ремонт елга. Гусенични машинаша шин сменагIа болх болга Iалашдергда. Цу гIулакха лаьрхIа Iан замалахьа Iомавергва 30 тракторист. Говзал лакхъяра курсашка дешаргда берригача механизаторша.

ЧIоагIа теркам тIабохийтаргба совхозе къахьегачар культурно-бытовой хьалаш дIахо тоадара. 1977 шера болх бе доладолийтаргда быта цIа, бани, шиъ школа, механизатораштеи специалисташтеи чубаха дIалургда шиъ квартира йола диъ цIа, наькъа тIа асфальт булларгба водопровода реконструкци ергья.

Тхо, «Октябра 40 шу» яхача совхозе къахьегараш, тешаш да республика дерригача боахамашка 1977 шера, пятилетка шоллагIча шера паччахьалкхен заданеши социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаергхиларах. Лакха хьувкъам баккхара тешшаме лард йолларгья вай. Толамца чакхдоаккхаргда вай хьайбаш Iангара доахилга. ДоаггIаш дола дакъа юкъехьоргда вай КПСС XXV съезда исторически решенеш кхоачашъеча, къахьегама толамашца накъагIоргда вай Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара.

Декхараш дийца а дийца тIайийцад «Октябра 40 шу» яхача совхоза болхлой собрание.

ДИКАГIЙОЛА ОПЫТ — МАССАНЕНА

«ХIара кхайна — дикала Знак!» яха яхь дIа а йолаяь юртбоахама шу ялатий дика хьувкъам чубена чакхдаьккхад Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза Н. Ерохин керте латтача мехотряда. Шелковчанаша дIадоладаьр къоабалдир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома бюрос, колхозийи совхозийи партийни организацешта могадир цар опыт Iома а яь механизированни отрядаш вIашагIйохкилга. «Красный пахарь» колхозах хилар дикагIча опыта школа. Юртарча партийни организацеша де лерхIачунна тIаберзабаь тIагIертта болх барах республика дукхача боахамашка вIашагIъеххар мехотрядаш. ДукхагIча даькъе цу отрядашка баьча балхах тийша хилар дика хьийкъа ялаташ хьалкхделга. ХIаьта вайна ховш да 1976 шера юртбоахама культураш паччахьалкхенга йохкара тIайийца хинна доккхагIдола декхараш Нохч-ГIалгIайчен лаьтта леладераша ханал хьалха кхоачашдаьлга.

ДикагIча опытах хьаькъалца пайда ийцача — из вай толамца дIахьалхашкахьа дахара, балха тIа доккхагIа хьокхамаш гойтара гIо деш бола боккха низ ба. ХIанз балха эффективности дикали айяра тIехьа шерра къовсам лоаттабеча хана Iалаьмате боккха лоархIам болаш да дикагIйола опыт массанена а дIайовзийтари из балха юкъе яхьари.

«Эффективности дикали бахьан къовсам лоаттабар,— аьлар КПСС ЦК октябрьски (1976 ш.) Пленуме Центральни Комитете Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева, — из да хIара коммунист, хIара партийни организаци бокъонца корта бола а пайдане йола а починаш массе тайпара могаеш а дIайоаржаеш а, хIама кхоллара уйла гIаттара, новаторствана новкъарле еш мел дар, вай дIахьалхашкахьа дахара новкъарле ер новкъара хьадда дIадоаккхаш хила еза яхилга».

Денгара денга тIа-тIа шерагIа яржаш латт производства эффективности балха дикали айяра тIехьара дерригача халкъа социалистически яхь. Парте Центральни Комитета октябрьски (1976 ш.) Пленума решенешта, Пленуме новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамаьла гIулакхаца жоп луш республика промышленни предприятей, гIишлошъеча, транспортни организацей, колхозий, совхозий, Iилман учреждеией коллективаша хьалха йоах КПСС XXV съезда решенеш толаме кхоачашъяра тIаерзаяь пайдане йола инициативаши починаши.

ИттлагIча пятилетка хьалхара шу чакхдоалаш латт. Дуккхача къахьегама коллективаша из чакхдоаккх паччахьалкхен заданеш, встречни планаш, социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдаь.

Укх деношка газета тIа кепатехай Ленина орден лелаеча «Грознефть» производственни объединенеи Октябрьски революце орден лелаеча «Красный молот» заводеи коллективаша Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара даха ма-доаггIара накъадахар духьа тIайийцача социалистически декхараштa. Тахан газета тIа да «Октябра 40 шу» яхача совхоза коллектива декхараш. Хьалха латтача коллективаша дIадоладаьр боккха мах бола гIулакх да, из шерагIа дIадоаржаде а балха юкъе дахьа а деза.

Из болх кIоаргга уйла еш, тIагIертта дIабахьара хьокхам телаш дукха партийни организацеш я Грозне. Царех я «ХIара балха денна — дикала Знак» яха инициатива дIайолаяьча Грозненски химически завода, продукце дикалга комплексни хьажара львовски система юкъейоалаяра, встречни планаш тIаэцара маьхе опыт Iояьча «Оргтехника» объединене, НПО «Промавтоматика», «Красный молот» завода партийни организацеш. Организаторски кхетам баларей балха формаш йIаьхегIа еш йола маьхе опыт КПСС горкомо Iомаю, ерригача партийни организацешка дIайовзийт. Цо дукхагIча даькъе гIо ду социалистически яхь дIахо дIайоаржаяра, пятилетка хьалхарча шера заданеш ханал хьалха кхоачашъяра.

Цхьабакъда хIанз а йолаш я маьхе опыт собране могайнча, хьаллаьцача гIулакх ше-шегIа леларгда аьнна хеташ йола партийни комитеташи организацеши. Цунца ца даьшхача сенца дашха йиш я Грозненски аьшкабетонни конструкцей, «Металлист» яхача заводий, Назрановски трикотажни фабрика коллективашта юкъе «ХIара балха денна — дикала Знак» яха грозненски химикий почин хIанз а шерра яржанза хилар.

Партийни организацешка йолаш я шоаш пайдане йолга хьахьекха йола балха формаш дIайоаржаяра эша средстваш. Царех я дикагIа йолча парторганизацей балха опыт бюро заседанешка, коммунистий собранешка ювцар, семинараш, Iилма-практически конференцеш, къахьегама дикагIча методий школаш, агитаторий, политинформаторий беседаш, иштта кхыяраш. аБкъда царех пайда эцаш дагардалийта йиш яц дикагIйола опыт нахага дIайовзийтараш гIулакх дика довзаш, ладувгIарий теркам тIаоза, уж дувначох дика дIакхетабе ховш хила безилга. Цу балха шерагIа юкъеоза еза партийни актив, Iилмахой, производства новатораш.

ХIара заводеи фабрикеи, мехкдаьтта промыслеи гIишлошъечеи, хIара колхозеи совхозеи хIара денна хьахул керда, маьхе, беркате гIулакхаш. Уж ший ханнахьа зер, массанена а дIадовзийтар, балха юкъе дахьа гIо дар партийни, профсоюзни, комсомольски организацей, боахамий кулгалхой лоархIаме декхар да.

ДикагIйола опыт мах баь варгвоаца вай рузкъа да. Цох бизза пайда эцар — Даьхенна гIулакх де керда торонаш дIаоттаелга да.

ПАРТКОМИССЕЙ ЧЛЕНИЙ СЕМИНАР

КПСС Грозненски горкоме партийни комитеташкарча партийни комиссей члений семинар хилар. Цига дийцар КПСС ЦК октябрьски (1976 ш.) Пленумои цу Пленуме парте Центральни Комитета Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева даьча къамаьлои дIадехарашка хьежжа цар болх дIахо тоабарах дола дешаш.

«Партеи правительстван директиваш партийни паччахьалкхени дисциплина чIоагIъяра даькъе моттигерча партийни органашеи юххьанцарча партийни организацешеи тIаьйю решенеш кхоачашъяра тIахьожам лоаттабеча, къахьегамхой письмоши дIадехараши къестадеча парткомиссеша лоацача даькъах» доклад йир КПСС Грозненски горкомерча партийни комиссе председателa В. М. Лавриненкос.

Цул тIехьагIа шоай балха опытах лаьца къамаьлаш дир КПСС райкомашкарча парткомиссей членаша.

Семинаре иштта къамаьл дир КПСС горкома орготдела заведующе Е. П. Павлова.

«Нефтегазпромавтоматика» СПКБ Грозненски опытни завода коллектив вай республикерча промышленни предприятешта юкъе хадданза хьалха латташ хьайоагIачарех цаI я. Магистральни трубопроводашта автоматизированни управлени яра йола телемеханика системаш вай мехка духхьал цу предприяте мара кийчъеш яц. Уж дукхагIа, дикагIа, дIадодар кIезигагIа долаш ара а хецаш потребителий хьашташ дизза кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаяьй завода цехий, участкай коллективаша. Дерригача технико-экономически хьокхамий цхьайтта бетта план дикка тIехкхоачашъяьй завода болхлоша.

Завода болхлошта юкъе яьржача социалистически яхье хадданза хьалха латташ ва комсомолец, коммунистически къахьегама ударник, радиоаппаратура наладчик Захаров Александр, радиоаппаратура регулировщик Бабичев Анатолий, наладчик Шевцов Валентин, кхыбараш.

СУРТА ТIА: радиоаппаратурана наладка еш ба регулировщик А. Бабичеви наладчик В. Шевцови (аьрдехьарча сурта тIа); радионаладчик А. Захаров.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

Планаш кхоачашъяьй

Краснодарски край — паччахьалкхенга шекара свеклаши баьцадаараши дохкара: заготовительни пункташка юрта къахьегамхоша дIачуеннай 6400 эзар тонн шекара свеклаши 650 эзар тонн баьцадаараши;

Армянски ССР — паччахьалкхенга шекара свеклаши баьцадаараши дохкара: заготовительни пункташка дIачуеннай 160 эзар тонн шекара свеклаши 308 эзар тонн баьцадаараши;

Астраханский область — баьцадаараши харбазаш-пасташи йохкара: паччахьалкхенга дехкад 409 эзар тонн баьцадаараши 319 эзар тонн харбазаш-пасташи;

Белгородски область — шекара свеклаш йохкара: паччахьалкхен заготовительни пункташка кхаьчай 3250 эзар тонн;

Дагестански АССР — баьцадаараши соми паччахьалкхенга бохкара: дехкад 110 эзар тонн баьцадаараш, 76 эзар тонн сом;

Житомирски область — паччахьалкхенга шекара свеклаш, коартол, баьцадаараш дохкара: приемни пункташка дIачуеннай 1280 эзар тонн шекара свеклаш, 371 эзар тонн коартол, 112 эзар тонн баьцадаараш;

Ивано-Франковски область — шекара свеклаш, коартол, баьцадаараш дохкара: паччахьалкхен заготовительни пункташка юрта къахьегамхоша дIачуеннай 800 эзар тонн шекара свеклаш, коартол — 61 эзар тонн, баьцадаараш — 63 эзар тонн;

Липецки область — баьцадаараши соми паччахьалкхенга бохкара: заготовительни пункташкеи мах беча организацешкеи кхаьчад 49 эзар тонн баьцадаараши 60 эзар тонн соми;

Львовски область — шекара свекла йохкара: свекла дIачуийъеча пункташкеи шекар доаккхача заводашкеи дIачуеннай 1508 эзар тонн шекара свекла;

Смоленски область — лен йохкара: паччахьалкхенга ехкай хьоаса лаьрхIача 39 эзар тонн, лена фу — 19 эзар тонн;

Сумски область — шекара свеклаши баьцадаараши дохкара: паччахьалкхенга шекара свеклаш ехкай 3200 эзар тонн, баьцадаараш 130 эзар тонн;

Нохч-ГIалгIай АССР — шекара свеклаши баьцадаараши дохкара: юрта къахьегамхоша паччхьалкхенга ехкай 189 эзар тонн шекара свеклаш, 126 эзар тонн баьцадаараш.

АРАХИЙЦАЙ ЛОАЦЦА БИОГРАФИЧЕСКИ ОЧЕРК — ЛЕОНИД ИЛЬИЧ БРЕЖНЕВ

Политически литература издательства йоккха тираж а йолаш арахийцай лоацца биографически очерк — Леонид Ильич Брежнев.

Книжка тIа хьахьокх ший берригa вахара никъ социалистически Даьхенна, машареи коммунизмаи гIулакха боарам боацаш чIоагIа мутIахьа хилара бола хьокхам а болаш волча КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева массе оагIорахьара, кIаьд ца луш чакхдоала гIулакхаш. Цу тIа дувц ленински парте сийлахьа цIи, партеи халкъеи боккха тешам цIаккха а ца боабеш металлурга болхлочунгара-воалавенна КПСС ЦК Генеральни секретарага кхаччалца Леонид Ильич Брежнева хьабенача боккхача вахара наькъах.

Книжка тIа къаьгга хьахьекхад новкъоста Л. И. Брежнева дунеи халкъашта юкъерча арене кIаьд ца луши беркатеи чакхдоаха гIулакхаш. Цу тIа мах баьб массане а юкъара машари кхерамзлеи чIоагIъяр, халкъий паргIатони кортамукъалени духьа дунеи арене Советски Союза, ерригача социалистически содружества позицеш чIоагIъеча Советски Союза Коммунистически партеи цун Центральни Комитетои лоацача даькъа. Новкъоста Л. И. Брежнева цIи ленински принципиальность, лерргIа лелаеча интернационализма, машари социальни прогресси бахьан долаш са ца кходеш лоаттабу къовсам гойташ я ерригача континенташкарча коммунисташта, бIаьш миллионаш болча наха.

Книжка тIа яьхача материалаша цIаьккха а къаьгтан дог тешадеши белгалдоакх, советски халкъ Коммунистически партеиа, цун Центральни Комитета, тешамеи чIоагIеи ленинец, са ца кходеш машаран коммунизмаиен тIехьара къовсамхо, къоабалваь тIайийца партеи халкъеи кулгалхо Леонид Ильич Брежнев керте латтача цун Политбюрона гонахьа айхха кхотаденна хилар.

(ТАСС).

ВЬЕТНАМА КЪАХЬЕГАМХОЙ ПАРТЕ IV СЪЕЗДЕ

Вьетнама къахьегамхой Парте Центральни Комитето ехарагIа 11 декабре Москвера Ханое ПТВ IV съезде яхай КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь М. А. Суслов керте вола Советски Союза Коммунистически парте делегаци.

Делегацена юкъебоагIа: КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, Узбекистана Компарте ЦК хьалхара секретарь Ш. Р. Рашидов, КПСС ЦК секретарь К. Ф. Катушев, КПСС ЦК член К. В. Русаков, КПСС ЦК членалла кандидат СРВ-ера СССР посол Б. Н. Чаплин.

Аэродроме делегаци накъайоаккхаш бар новкъостий Л. И. Брежнев, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Я. Пельше, И. В. Капитонов, К. У. Черненко, КПСС ЦК членаш Г. С. Павлов, И. М. Пегов, Н. А. Щелоков, КПСС ЦК членалла кандидат О. Б. Рахманин.

Из накъайоаккхараштa юкъе вар СССР-е СРВ гIулакхашта ханна тешам бенна Та Хыу Кань.

* * *

Цу дийнахьа Ташкенте Iоесса цхьа юкъ яьккхар КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь М. А. Суслов керте латтача КПСС делегаце.

Аэропорте делегацена накъабаьхка бар Узбекистана Компарте кулгалхой, республика правительства членаш, города къахьегамхой викалаш.

Ташкенте шоаш ха йоаккхача хана М. А. Сусловн кхыбола новкъостийи городе гIолла чакхбаьлар, узбекски столице керда хьаллаьча гIирсашка хьежар.

М. А. Суслова къамаьл хилар республика кулгалхошца, из деча хана дийцар парте XXV съезда, КПСС ЦК октябрьски (1976 ш.) Пленума решенеш кхоачашъяра Узбекистана партийни, советски, боахама организацеша чакхдоахача гIулакхий керттера дешаш.

(ТАСС).

Нов. Е. В. БРЫКСИНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ ЭКОНОМИСТ ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Республика халкъа боахам дегIабоалабара даькъе доккхий гIулакхаш карагIдувларах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика заслуженни экономист яха сийлен цIи лойла нов. **Брыксин** Евгений Васильевича — Нохч-ГIалгIай АССР Паччахьалкхен планови комиссе председателa.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
10 декабрь, 1976 шу.

Нов. В. В. ЮДОЛОВИЧА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ ЭКОНОМИСТ ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Республика промышленностера статистически учет эргаяккха тоаяра даькъе доккхий гIулакхаш карагIдувларахи лакха говзал йола экономистий кадраш кийчъеча хьинаре дакъа лацарахи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика заслуженни экономист яха сийлен цIи лойла нов. **Юдолович** Виктор Владимировича — Нохч-ГIалгIай АССР статистически управлене промышленноста статистика отдела начальника.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
10 декабрь, 1976 шу.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ХАЛКЪА ТIАХЬОЖАМА КОМИТЕТЕ

КХОМБЕ ДОАГОРА-СМАЗОЧНИ МАТЕРИАЛИЙ

Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама комитето баьча тохкамо хьа ма-хьоккхара мехкдаьтта продукташ кхом беш дIаахийтарах СССР правительства указанеш лерттIа кхоачашъяц юрта боахама министерства.

1975 шера министерства колхозаша кхашка балхаш деш нормал дукхагIа дIадахийтад 7854 тонн дизельни доагор е 14 процент, совхозаша — 424 тонн, е деррига доагадаьчох 10 процент. Ерригача министерствах аьлча, 1976 шера хьалхарча ялх бетта доагIачул 151 эзар литр бензин дукхагIа доагадаьд е доаго дезачох — 1,4 процент.

Тохкам баьча дукхагIйолча колхозашкеи совхозашкеи йоацаш я доагора - смазочни материалашта 3 процент кхомбара йола организационно-технически мероприятеш. 1976 шера 1 январе юкъейоалаь цхьан боарамагIа автотранспорта бензин доагадара йола нормаш юкъе а ца хьош мехкдаьтта продукташ дукхагIа дIаухийта нормаш лелаю цар. Цу бахьанаща бензини дизельни доагори совлен доаду цхьадолча боахамаша. Масала, 1975 шера 30 процент бензини 17 процент дизельни доагори кходир «Терек» совхозо, хIаьта Гудермески районерча «Дружба» колхозо деррига доагадаьчунца нийсдича — 22 процент.

1958 шера 12 апрелера СССР Министрий Совета № 390 бола соцам телха а беш соахка пешкашка йоагаеча хIамашта метта бокъо йоацаш помещенеш йIоахъеча котельни установкашка, банешка, кхыча коммунально - бытовой хьашташта доагадаьд 2391 тонн дизельни доагор. Фондв юкъе йолха мехкдаьтта продукташ шоай йоацача организацешка йохкаш моттигаш нийсъялийтай. Ерригa министерство чулоацаш лаьрхIача цу тайпара дехкад 302 тонн бензин, 625 тонн дизельни доагор.

Дуккхача колхозашкеи совхозашкеи хила еззача тайпара дика лелаяц доагоро-смазочни материалаш дIаоттаяь лоаттаю моттигаш. Оза а ца озаш, юста а ца юсташ дIахец даьтташи смазочни материалаши. Балха юкъе хьош дац техникана механизировании заправка елга. Дуккха моттигаш нийслу А-72, А-76 яха бензинаш веларашцеи кружкашцеи автомобила чудетташ. Цу гIулакхо Iоухийташ дукха доаду бензин.

Мехкдаьтта продукташта учет лелаеча а да доккхий кхоачамбоацараш. ХIара бетта-бетта бахац дIаахийтачуни юхедисачуни бустам, путевкаш тIеи машинистий, тракторист учетни карточкаш тIеи дIахецача доагора-смазочни материалех белгалонаш яц. Доагадаьчун лоархIам а ца беш, нормагIа доагIача тайпара тIера дIадоах из. Дуккхача боахамашка йоацаш я бустама прибораш (метроштокаш, рулеткаш, нефтеденсиметраш).

Доагора - смазочни материалий учет къаьстта во лелаю «Атагинский», «Горец», «Грозненски шурий» яхача совхозашка, Гудермесски районерча «Дружба», Шалински районерча Куйбышева цIерагIча колхозашка.

Республика колхозаши совхозаши мехкдаьтта дIаоттадаь лоаттадеча оборудованешца, заправкашца, доагора-смазочни материалаш централизовании дIатIакхахьарца технически Iалашъелта вIаштIехьдаьккхадац «Сельхозтехника» яхача Нохч - ГIалгIай республикански объединене (нн. Аванесов, Попов).

Доагора - смазочни материалашта учет лелаеча, дIаоттаяь лоаттаеча, дIахецача долаш долча цIенхашттача кхоачамбоацарашта, иштта фондаш ца йоагIача дIаахийтара теркам тIабохийталба Нохч - ГIалгIай АССР юрта боахама министерства кулгалхоша нн. Завгаева, Сухорукова, Нохч-ГIалгIай республикански «Сельхозтехника» яхача объединене кулгалхоша нн. Аванесова, Попова, Ревазова. Царгара хьадехалда долаш дола кхоачамбоацараш дIадоахилга. Колхозашка, иштта «Сельхозтехника» организацешка нормировани елга, мехкдаьтта продукташ хьатIакхухьилга, дIаоттаяь лоаттаелга товдара кхы тIа эшаш йола мероприятеш отта а'яь кхоачашйойла. 1978 шера нормах дIаухийтача материалех 3 процентал кIезигагIа доацаш кхом бе тарлургдолаш, уж дIахецара гIулакха чIоагIа тIахьожам лоаттабелга вIаштIехьдоаккхалда.

Цу гIулакхах даьчохи хьахиннарехи лаьца 1977 шера апрель бетта хоам болба Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама комитетага.

БОАРАМАЛ ТIЕХ МА ЛОАТТАЕ ВАГОНАШ

Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама комитета тохкамбеш гучаяьннад СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода кулгалхоша (нн. Казюпаца, Келлермана), хIаьта «Вторчермет» управлене начальника (н. Пятибрата) 1972 шера 2 июнера «Машинаькъа промышленни транспорта болх тоабарах» яха КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, 1975 шера 8 маера «Вагонаш зехьа лоаттаелга дIадаккхара де дезарех» яха Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета соцамаш лерттIа кхоачаш ца делга. Цу белгалъяьхача предприятешка цахаддаш лохдяла дезача метте лакхлуш да машинаькъа вагонаш зехьа лоаттаелга.

Масала, СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода коарча наькъашка 1975 шера оттабаьча боарамал совгIа 72113 сахьата лоаттаяьй 18762 вагони цистерни, 82494 сов гIод а тоххаш. Юкъера лаьрхIача йоагIачул шозза дукхагIа а лоаттаеш, 5,8 сахьат даккхийтад хIара вагонага.

Укх шера 9 бетта а соахка хиннача боарамагIа да ца гIулакх, вагонаш лоаттаярах дIаденна гIод 44603 сомага дIакхоач. 112 вагона ботта йиш йолаше а 546 тонн мухь тIа ца ботташ битаб. Цунах текхад 4465 сом гIод.

СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически заводе вагонаш лоаттаяра керттера бахьан завода кулгалхоша керда наькъаш хьатIадара де дезараш ца делга да. Хила деззача тайпара вIаштIехьдаьхадац мухьаш тIадоттареи Iодахареи балхаш, лерттIа болх бац диспетчерски бувзам.

«Вторчермет» управлене предприятеца (управлене начальник нов. Пятибрат) соахка 23278 сахьат доадеш оттабаьча боарамал совгIа 2276 вагон лоаттаяьй шоай коашкарча наькъашка, цхьан вагона 2,3 сахьат норма йолча 12,4 доаккхийташ. Уж зехьа лоаттаярах машинаькъа 17343 сом гIод дIаденнад цар. Тоаденнадац укх шера а вагонех пайда эцара хьал. 12913 сом гIод я луш нормал дукхагIа 12710 сахьата лоаттачьй 2059 вагон.

Бизза пайда эцац вагонаш бокъонца етта я етта дIаахийтара гIулакхех а. Юха эзача 180 вагонах 105 тIа 630 тонн мухь нормал кIезигагIа бар. Юкъера лаьрхIача 63 вагон хул тIа ца ботташ бися мухь. Мухь тIаботтареи дIабахьийтареи балхех бизза пайда ца эцарах 6626 сом гIод текхад «Вторчермет» управлене. Мухь дIахьоча состава кхераме хургдолаш цхьайола вагонаш дукхагIа йотташ моттигаш а нийсъеннай. Масала, 63 тонн мара тIаботта ца боагIача 75,5 тонн мухь тIаболаш яр № 6208380 йола вагон. Геттара мела кхоачашъю вагонех дикагIа пайда эцара, мухь тIаботташ уж латта ха лоацъяра даькъе: «Вторчермет» управлене оттаяь мероприятеш.

Грозненски машинаькъа отделене кулгалхоша (нн. Агабалян, Улуханов), иштта Грозный станце (н. Марахтанов) шоай подразделеней балхаш тIара дIадаьхадац йиллача ханал дукхагIа вагонаш лоаттаярца дувзаденна кхоачамбоацараш. ХIанз а нийслу ший ханнахьеи цIенъяьи вагонаш дIа ца луш, документаш нийса ца оттадеш, мухь хьа ма-кхаьчча хоам ца беш йола моттигаш. Вагонаш ханал дукхагIа лоаттаярца лаьрххIа къовсам лоаттабац, Грозный станценеи предприятешти юкъера технологически процесс айхха вIаши бувзам болаш хулийтилга Iалашдаьдац машинаькъа службайи станцейи кулгалхоша.

Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама комитета баьча тохкамо гучадаьха кхоачамбоацараш дIадаха деккарийла баьб СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода (нн Казюпа, Келлерман) «Вторчермет» управлене (н. Пятибрат) кулгалхой. Хоадам болла де дезараш долла вагонаш зехьа лоаттаелга дIадаккхареи уж лерттIа йоттилга, дIайохийтилга тоадареи даькъе.

Цу хьакъехьа даьчох 1977 шера июнь бетта хоам болба Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама комитетага.

Оттаяьча ханал совгIа мухь тIаботташи Iобоаккхаши цахаддаш вагонаш лоаттаярца, мухь тIаботташи дIабоахьийташи нарех бизза пайда ца эцарца дувзаденна пачхьалкхенна хинна зе кIезиг-дукха юхаметтаоттадара бетта окладех ах ахча кIалсоцадолда СССР 50 шу дизара цIерагIча химически завода директора заместитела нов. Келлермана, «Вторчермет» управлене начальника нов. Пятибрата алапеех.

БАШКИРСКИ АССР. Синтетически каучука Стерлитамакски заводе творчески къахьегарца шоашкара хьоккхам гойт коммунисташа. Яхье латтараша хьалха ба уж, производственни планаш кхоачашъяра лоаттабеча къовсама керте латт.

ТIехдика хьокхамаш долаш болх бу вокхагIвола аппаратчик Социалистически Къахьегама Турпал коммунист Ф. М. Байбородов керте латтача смено. Цу смена КПСС членаши членалла кандидаташи цехе эггара хьалха шоашта социалистически декхараш тIа а ийца уж кхоачашдеш ба.

Предприяте сихха эргайоахаш латт мощносташ. Коммунисташа гIиллонхошта технически новкъостал ду, болх сихагIа а дикагIа а байтара тIахьожам лоаттабу. Парткома инициативагIа коммунистащ юкъе а болаш вIашагIъеллай оборудовани хьаэцара йола массазара комисси.

Предприяте болх беш барех аханел дукхагIбараш коммунистически къахьегама ударника сийлен цIи лелаеш ба. Царех дуккха дукхагIбараш — коммунисташ.

СУРТА ТIА: вокхагIволча аппаратчика Социалистически Къахьегама Турпала Ф. М. Байбородова смена. Аьрлехьара аьттехьа: В. М. Челоканов, Ф. К. Аминов, коммунист В. П. Образенко, Р. М. Ширязданов, коммунист Ф. М. Байбародов, коммунист В. П. Смертин.

ТАСС фотохроника.

ДукхагIа а дикагIа а

Грозненски макаронни фабрика болхлоша инженерно-технически болхлоша шоай керттера лекхар лоархI арахеца продукци дикеи тIехдикеи мара ца хилийтар. Цу гIулакхага хьажа цига вIашагIъеллай цеха мастер Орехова Тамара Васильевна, лабораторе заведующи Саламова Зоя Алаудиновна керте латта комисси.

Продукци дукхагIеи дикагIеи хилийтара реконструкци яьй котельнеца. Дерригача къаьнача яьшта метте кердадараш оттадаьд. ХIара дийнахьа хIана лоаттадац аьнна буввамаш лоаттаду фабрика кулгалхоша, болхлоша шоай потребителашца. Цар дIадехарашка хьежжа продукци хьаяра деррига шоай низаш оарцагIа а доах, наха чIоагIагIа хоатташ йола продукци дукхагIа арахеца а гIерт. Цул совгIа хIара кIира цкъа продукце дикала ди хул фабрике.

Иштта къахьегам вIаштIехьбаккхарах укхаза кийчъю вермишель, макаронаш, рожкаш, гарзаш, ракушкаш, бераштa лаьрхIа йола хьажкIий мерза гIажилгаш, кхыйола продукци цхьоалагIчеи лакхерчеи сортагIа мара яц. Цудухьа вай республике бахача наха дика дIаэцаши чIоагIа хоатташи я фабрика продукци. Укх шера деформированни нийс центнер макаронни изделеш арахийца цхьа моттиг мара нийсъеннаяц. Потребителашкара цхьаккха тайпа рекламаци кхаьчаяц арахеца продукци эсала я аьнна.

ИттлагIча пятилетка производства эффективностеи дикален пятилетка хилар дика кхетадеча фабрика болхлоша тIагIертта къовсам лоаттабу шоай производства эффективность лакхъяра. Бедал, электроэнерги, доагор, кхыйола материалаш кхояра шера тIаийца хина социалистически декхараш хIанзалехьа толамца кхоачашдаьд цар. Заданел совгIа продукци маьхала яккхарах, массе а тайпа материалашта иштта яхомбарах, арахецача продукцега дIабола мах лохбарах укх шера пачхьалкхенна планагIа лаьрхIачул совгIа фабрика коллективо бIаь эзар гаргга сом пайда баьб. Фабрика рационализатороша укх шера кийч а яь производствана юкъейихьача йиъ рационализаторски предложене дикка тоадаьд болхлой къахьегама хьалаш.

Ший къахьегам кхетамца вIаштIехьбаьккха хьинаре къахьегача фабрика коллективо 10 декабре толамца кхоачашъяьй товарни продукци арахецареи из маьхала яккхареи пятилетка хьалхарча шера план. Цу юхейисача хана шера планагIа лаьрхIачул совгIа ара а хийца цар маьхала йоаккхаргья 150 эзар сома маьхаа тайп-тайпара продукци.

Уж толамаш доахача хьинаре къахьегаши шоай новкъосташта хьоккхам телаш социалистически яхье хьалха латташи ба коммунистически къахьегама ударникаш. Царех я Къахьегама Цlеча Байракха ордена кавалер бригадир Орехова Тамара Васильевна, бригадираш Горшунова Елена Лаврентьевна, Мулько Раиса Григорьевна, прессовщицаш Ткачева Любовь Васильевна, Наврузова Малу Абдулмуслимовна, сушильщица Магомадова Нагу, прессовщица Севастьянова Нина Николаевна, расфасовщицаш Губанова Любовь Тимофеевна, Ужахова Тепсаркъий Гошта, кхы дуккха бараш а.

Б. КОСТОЕВ.

ХЬАЛХАЛАТТАР, ХЬЕХАМЧА

Грозненски ремонтно-механически завода мехкдаьтта оборудованена ремонт еча цехе дукха болхлой ба хIаналехьа иттлагIча пятилетка цхьан шереи ах шереи задани кхоачашъяь. Цар цIераш йоахача хана хьалхарчарца цIи йоаккх цеха кулгалхоша токара Сахавитдинов Гакил Исхаковича. Ше кийчъеш йола продукци дикеи тIехдикеи мара а ца хулийташ, хIара сменагIа нормаш 170 — 180 процент кхоачашъю цо. Токара болх беш воллашехьа слесара говзал а караерзаяьй цо. Цехерча хьехамчех дикагIвар хиларах тарра цо ший опыт дIа а луш хьалкхебаь дукха специалисташ ба заводе.

Общественни балха тIа а хьинаре дакъа лоац Гакил Исхаковича. Профсоюза цехкома члена декхараш цIенеи диззаи кхоачашдеш ва из.

СУРТА ТIА: токарь Г. Сахавитдинов.

И. ПЛИЕВА сурт.

МЕХКДАЬТТАХОЙ ДАГАБУВЛ

Дукха ха йоацаш МагIалбикерча Серго цIерагIча клубе хилар Ленина орден лелаеча «Малгобекнефть» НГДУ мехкдаьттахой отчетно-хоржама профсоюзни конференци. Цига доклад яьча профсоюза группкома председатела Т. А. Тебоева белгалдаьккхар керда торонаш гучайоахаш, производствана кулгалдеча юкъе дукха болхлойи инженерно-техническии болхлойи увзаш, материальни моральни стимулировани елга дика вIаштIехьдаькха производства эффективности балха дикали лакхъяра даькъе профсоюза моттигерчеи, цеховии комитеташа хьинарегIа дакъа даьца хилар.

ДIахо докладчика дийцар мехкдаьттахошта юкъе йоаржаяьча социалистически яхьах, тIаийцача декхарех, яьча договорех, моральни материальни поощрени яра чакхдаьхача балхех. Иштта къахьегам вIаштIехьбаккхарах «Малгобекнефть» НГДУ коллективо 1975 шера цхьоалагIчеи кхоалагIчеи квартале ЕрригСоюзни социалистически яхье кхоалагIа моттиг яьккхар. ХIаьта укх шера цхьоалагIчеи шоллагIчеи квартале цу яхье хьалхара моттиг яьккхай цо.

Ди тIехьа шерагIа яржаш латт мехкдаьттахошта юкъе яхь. Отчетни хана мехкдаьттхоша планагIа лаьрхIачул совгIа даьккхад 21500 тонн «Iаьржа дошуя». Уж толамаш доахача дизза дакъа лаьцад С. Б. Тебоев, Я. Б. Белхароев, М. А. Баллаев керте латтача цхьоалагIча, шоллагIча, кхоалагIча районии инженерно - технологически службай коллективаша. Цар мехкдаьтта даккхара пачхьалкхен план 102,7 процент кхоачашъяьй.

Мехкдаьтта кийч а даь дIадахьийтара план 101,9 процент кхоачашйир цар. Иштта пачхьалкхен плани тIаийца социалистически декхараши толамца кхоачашдир НГДУ чу мел йоагIача производственни участкай коллективаша.

Уж деррига къахьегама толамаш хьакхоллараш болхлой къахьегама дошо кулгаш да. Ишттачарех ба мехкдаьтта доаха оператора Н. С. Элесханов, инженер-технолог Ф. Р. Албогачиева, слесараш-ремонтникаш В. А. Бирюков, М. Х. Горчханов, А. И. Белозеров, электромонтераш М. З. Дударов, В. М. Конарев, плотникаш И. С. Гагиев, В. Ф. Синицкий, кхы дуккха бараш а.

Кхетамца социалистически яхь вIаштIехьяккхарах хьахулаш да къахьегама толамаш. Цхьабакъда, из цхьайолча моттигашка кхетамца вIаштIехьъяьккхаяц. Масала, НТО, НОТ, ВОИР организацей балха тIа цIенхаштта кхоачамбоацараш нийслу. Укхаза шоайла хьежаш бригадаша, къаьст-къаьстача болхлоша тIаийца социалистически декхараш мишта кхоачашду. ДукхагIйолча хана из болх баьб алийта беш ба. Из бахьан долаш отчетни хана призови моттиг цIаккха яьккхаяц СМУ, ЖДЦ, ДКХ, кхыча организацей коллективаша. ДукхагIйолча хана ца дувцаш дут болхлой, инженерно-технически болхлой творчески командировке бахарах хьахиннар. Дукха моттигаш нийслу яьй ала болхлой собранеш еш, иштта яьй ала еш я бетта, кварталагIа, шера даьхача толамий итогаш. Уж санна йолча собранеша пайда лац производствана, болхлоша къахьегамеи производственни дисциплина телхаю. Уж санна йола моттигаш нийслу СМУ, ЖДЦ, ЖКХ, кхыча организацей коллективашка.

Тха мехкдаьттеи гази йоахача управлене чIоагIа йоакхо ю болхлойи гIулакхера нахи кийчбара. Масс а тайпарча дешара юкъе эзав 302 болхло, инженерно-технически болхло, гIулакхера нах. царех 38 болхлочо керда професси караерзаяьй, балха говзал лакхъяьй 161 болхлочо, халкъа университетеи политпросвещене сетеи дешаш ва 322 болхло, инженерно-технически болхло, гIулакхера саг.

Укх шера нийс бетта къахьегам лорабареи кхерамзлеи техникаи тIехьа тайп-тайпара мероприятеш чакхъяьхай, из бахьан долаш кIезигагIа хиннад производстве хулаш лола хатараш, соахкарчул 50 процент кIезигденнал уж. Цхьаккха тайпа а производстве хатар ца хулийташ къахьегаш йола цехаш дукха я. Царех я РИТС-1, РИТС-3. 1971 шера денз производстве цхьаккха тайпа хатар ца хулийташ къахьегаш ба цу РИТС-а мехкдаьттахой.

Пачхьалкхен плани тIаийца социалистически декхараши кхоачашдеча тIехдика къахьегарца белгалбаьнна ба управлене рационализатораши изобретателаши. Итт бетта 131 рационализаторо кийчъяьй 138 рационализаторски предложени, царех производствана юкъейихьача 92 рационализаторски предложене шера пачхьалкхенна беш боля пайда 73900 сом да. ДикагIбола рационализатораш лоархIаш ба М. Н. Влизько, М. Д. Чапанов, Г. П. Чернышев, Я. Б. Белхароев, М. М. Монахов кхыбараш.

Дукха балхаш даьд мехкдаьттеи гази йоахача управлене материальни стимулировани яра гIулакх нийса вIаштIехьдаккхара, алапе системе порядок хилийтара. Из бахьан долаш болхлой алапи 27,6 процент лакхденнад. Иштта болх барах укх тIеххьарча шерашка болхлой дIа-юха бувлаш хувцалуш хилар кIезигденнад. Нагахьа санна 1970—1974 шерашка юкъера лаьрхIача хIара шера дIа-юха бувлаш хувцалуш хинна болхлой 30 процент хинна бале, отчетни хана хувцабеннараш 17 процент мара бац.

Докладчика Т. А. Тебоева къаьгга хьахьекхар культурно-массовии кхетамеи балхаш деча карагIдийннараш, группкома балха тIа нийсденнача кхоачамбоацарех дийцар, уж дIадахара де дезараш белгалдаьхар. МагIалбикерча мехкдаьттахоша шоашта хьалхашка латта декхараш дизза кхоачаш а деш, иттлагIча пятилетка хьалхарча шера плани бIарччаца пятилетка задании кхоачашъяра шоай хьинари низи кхо ца беш къахьегаргхиларах тешам белар цо.

Пренеех къамаьл даьча РИТС-2 начальника Я. Б. Белхароева, скважинашта лаьттаи кIалеи капитальнии ремонт еча цеха мастера Н. И. Кушпиленкос, слесара М. Х. Горчханова, «Малгобекнефть» НГДУ начальника Н. А. Орехова, РИТС-3 смена начальника З. С. Цечоева профсоюза группкома болх бийца а бийца, белгалдаьхар карагIдийннараши нийсденна кхоачамбоацараши. ДIахо йодача хана болх тоабара йола перспективаш йовзийтар.

Профсоюза группкома председателалла юха а хержар Т. А. Тебоев.

«Малгобекнефть» НГДУ профсоюза группкома отчетно-хоржама конференце дакъа лоацаш а хилар, цига къамаьл а дир республика мехкдаьтта, химически, газови промышленноста болхлой профсоюза обкома председатела В. Н. Зубкова.

Б. БОКОВ.

ДЕГА ЧОВ ХИННА...

(ПИСЬМО ЛЕРАГIА)

Болхло. Мел доккха сий да цун вай мехка, мел чIоагIа лоархI из обществе! Из ва керда, иразе коммунистически вахар хьалдеча керттервар. Цун политически кхетам а къахьегама хьинар а лакхдара тIадерзадаь да вай социалистически пачхьалкхен деррига законаш.

ЦIаьхха а цIаьхха а из деррига дагадох МагIалбикерча автотранспортни предприяте шофера Ялхароев Эдалбе Махьмуда редакци дайта письмо дийшача, цун дега чов яьча хIамай уйла йича. Цо редакцега язду:

«МагIалбикерча АТП аз болх бу 1960-ча шера денз. Се балха дIаэттача дийнахьа денз се балха вола моттиг цIена лелае, нийсача наькъаца дIаваха гIерташ хьа а воагIа со. Шера доагIаш дола цхьа цIей дахадац дикача оагIорахьа са цIи ца йовккхаш. Цхьабакъда укх шера 26-ча апреле чIоагIагIа йола «выговор» техай сона со бехке воацача хIаманна. Из «выговор» теха приказ секретара хьа а кхайкадир сога 30-ча апреле, кхоана 1-гIа Май да яхаш, дерригача дунен тIара къахьегамхой сакъердалуча дийнахьа. Сайна бокъо йоацаш «выговор» тохара со леткъав халкъа судага. Из дов Iа суде хIана деннад аьнна сона раьза вац тха автотранспортни боахама директор Коригов Алихан Михайлович. Сона «выговор» тохар-м халкъа судо къоастадергда. Цул а чIоагIагIа да ер шоллагIдар. Грозне Нохч-ГIалгIай университете экономически факультет а яькха цIавена са воI мукъа моттиг йоллаше а, сона раьза ца хилар бахьан долаш АТП директора балха дIа ца эцаш витар. Хьоаме редакци, йоах са дего, дий-теш ер къаьнача Iаьдалех дисарех ца!?» — чIоагIа хала хеташ язду М. Э. Ялхароева.

Письмо техкача гучадаьлар, автора ший балха хьакъехьа яздаьр бакъдолга. Ялхароев Эдалбе Мухьмад АТП толашагIа болча шоферех цаI ва. Беттагара беттага, шерагара шерага толамца кхоачашду цо балха декхараш. Хьинаре дакъа лоац общественни балха. Из бакъду дика болх барах цунна тийннача совгIаташа: В. И. Ленинваь 100 шу дизара сийна еннача Юбилейни медала, «ИйслагIча пятилетке социалистически яхье котваьннар» яхача значоко, «Хатар доацаш болх барах» — аьнна йолча значоко а цIи тIаязъяьча сахьато а, иттaш Сийлен грамоташа, царна юкъе Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума яр а йолаш, тайп-тайпарча шерашка тийннача ахчан совгIаташа. Цу дерригнева тIатоха йиш я цхьаькха а. Дукха ха йоацаш М. Э. Ялхароевна выговор тохара дош дийца а дийца Наьсарерча халкъа судо из харцахьа техай аьнна соцам баьлга.

Тохкам бича иштта бакъдолаш гучадаьлар къона специалист Ялхароев Султангири (Махьмуда воI) АТП балха дIаэца аьнна вена хиннилга а из балха дIа ца эцаш висалга а. Даьца болча цабезама из дIа ца эцаш витав аьнна чIоагIде торо яц. Из къоастаде Iалаьмате хала а чоалхане а да.

АТП директора А. М. Коригова йоах: «Из укхаза хьахьожаваь вена а вацар, балха хьаэцанза варгвоацаш. Цу хана мукъа хиннача экономиста балха дIатIаяхийта лаьрхIа яр дуккхача хана денз тхо долча болх беш йола бухгалтер. Профсоюза месткоме казначей йолаш дуккха ахчаш диад аьнна суде а яха кхы из материально бехктокхамерча балха хилийта йиш яц аьнна указани еннай лакхехьара. Эксплуатаце отдела диспетчералла хьожае деннадар тхо. Цхьабакъда из раьза хилазар. Цудухьа цунна лаьрхIа яр тха из моттиг. Цул совгIа тхона экономист эш аьнна аз цхьаннахьа яз а даьдац...».

«Малгобекнефть» НГДУ кадрай отдела заведующеца телефонаца къамаьл деш, тхоашта экономист лаха новкъостал дар дехаш яр со, С. Ялхароев балха отта венача хана, — дувц АТП кадрай отдела заведующе Албогачиева Маргаритас. — **Тхоашта специалист нийсвенна раьза хинна тIаийцар аз зIамига саг».**

Иштта да АТП вокхагIволча экономиста хийттар а. **«Аз-м кaьхаташ а дIаденна, болх миштаб хьажа хьайна аьнна Iохоаваьвар из»,** — дувц цо.

Бакъда, цу деношка цIагIа воацаш хинна директор цIакхаьчача царна хийттар чакхдаьннадац. Лоацца «Тхона саг эшац» аьнна, 27-ча августе язъяь къахьегама резервай уполномоченне направлени а теркал ца еш юхаверзаваьа ший вахаре эггара хьалха балха отта вена къона специалист. Укх шера 8-ча сентябре яздаь да СССР Лакхехьарча Совета депутата Ш. Х. Эсмурзиева **«АТП мукъа моттиг яле С. Ялхароев ший специальностах балха дIаэца»** аьнна А. М. Кориговга яздаь записка. Бакъда цунах а хIама хиннадац. 8-ча сентябре АТП директора приказ тох: **«ЙоккхагIйола бухгалтер Кострич Валентина Кирилловна 1976-ча шера 15-ча сентябре денз планови отдела экономисталла дIахьожайойла. Бахьан: 1976-ча шера 1-ча сентябре енна заявлени».**

Цу приказа тIа гуш дац шийца къамаьл деш А. М. Коригова оттадаь бахьан. Вешта аьлча, В. К. Кострич дIахо бухгалтера балха тIа йита йиш йоацаш указани хилар. Цул совгIа, ше болх беча цIенхашттта бехк а хинна мукъавоалийтача сага хержаш моттиг ялар а дика кхетадеш дац.

Из деррига дIадаьлча бухгалтера болх бе а йиш йолаш ма вий балха отта вена зIамига саг-м. Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен университета ректореи экономически факультета деканеи кулгаш тIа а долаш цунна деннача документа тIа яздаь да: **«Нов. С. Ялхароева «Бухгалтерский учет» яхача специальностах йола план йизза кхоачаш а яь кхо экзамен дIаеннай: Iилман коммунизмахи, бухгалтерски учетахи, юртбоахама предприятей балха анализахи».**

Лоацца аьлча, къона специалист балха отта венача хана мукъа хиннай экономиста моттиг, хIаьта цига В. К. Кострич дIахьожайича денз таххьаналца мукъа я бухгалтера моттиг а. Цу шиннахьа а болх бе йиш йолаш лакхерча боараме говзал караерзаяь ва дийша ваьнна зIамига саг в. Цхьабакъда из АТП балха дIа ца эцаш витав.

Хета тарлу цхьаькха а. АТП бехктокхамерча балхашка шортта кхоачам беш специалисташ ба, цудухьа ца эшаш хинна хила а мег, аьнна. Из а бакъдац. Кадрай отдело яхачох, автотранспортни предприятерча инженерно-технически болхлоехи гIулакхерча нахахи дийша специальность йолаш 41 процент мара бац.

Фу ала йиш я цу дерригнех. Эггара хьалха белгалдаккха деза предприяте болхлойи гIулакхера нахи дIаэцара а дIанийсбара а гIулакх директора бокъонах долга. Из бокъо цунгара яккха даххац тхо. Цхьабакъда коллектива кулгалхо сакхетамца лакхагIа болаш хила веза. Цунна гаьна хила еза гIожал, эшжел.

Тхона хет, балха отта вена зIамига саг саббаре, эзделаца шоай коллективе латтача гIулакхах дIакхетаваьваларе цунна а халахетар хургдацар, е цун даьна, АТП толашагIа волча шофера а дега чов хургьяцар, цхьаннахьа а лоткъамаш а хургдацар. ХIана аьлча АТП дIаийцавеце а болх боаца висавац С. Ялхароев. Из «Ингушский» совхоза ВЛКСМ комитета секретаралла хержа болх беш ва хIанз.

А. БАСИЕВ.

г. Малгобек.

Цар дош чIоагIа да

КПСС ЦК октябрьски (1976 ш.) Пленума решенеш йизза кхоачашъяра шерра социалистически яхь йоаржаяьча Старогрозненски бурув тохара балхий управлене бурувдеттараша башха-дика къахьегама толамаш доах иттлагIча пятилеттка хьалхарча шера. ХIанзлехьа укх шера плани тIаийца социалистически декхараши толамца кхоачашдаьд цар.

Уж толамаш доахача бригадашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха латтачарех цаI я буровой начальник Шуликин Георгий Александрович керте латта буровой коллектив. ДIабахача ноябрь бетта юкъ екъалуча хана укх шера плани тIаийца социалистически декхараши тIеххоачаш а деш, шера тIаийцача декхарел совгIа цо техар 277 метр бурув.

Иштта дика къахьегаш я цIи хеза буровой мастер Гребнев Александр Сергеевича кулгалдеча буровой коллектив. Массехк бутт мара бац «Минеральни-11» яха скважина йоаккхача из бурув тоха йолаенна. Цига проектагIа тоха дезаш дар 5600 метр бурув долча, хIанзлехьа кхо эзар гаргга метр бурув техад бригадас. Из хул пачхьалкхен планагIа лаьрхIачул дуккха дукхагIа.

Дика къахьегарца цу бригаде белгалъяьнна я Бисултанов Саид, Кудрявцев Петр, Медведев Иван, Мироненко Леонид керте латта сменаш.

А. ТИЩЕНКО.

ДИКА ТОАЮ ТЕХНИКА

Кхашкара балхаш чакх а даьха хIанз тIатеIIа юрта боахама техника тоаеш боахк Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза механизатораш. ХIаьта укх шера йиълагIча квартале 28 трактори тIадоагIача шера хьалхарча квартале 52 трактори тоае езаш ба уж.

Шоай декхарех хIанзарчоа дика лоархIабу совхоза техника тоераш. КхойтталагIа декабрь тIакхоачаш цар тоачь яьккхар 26 трактор. ХIаьта укх деношка тоаяь йоаккхаргья кхы а кхоъ, Ерригаш а укх йиълагIча квартале 32 трактор тоаяь яккха лерхI совхоза механизатораша. ХIаьта гурахьеи Iайи планагIа тоае еза еррига техника 23 февраль тIакхоачаш тоаяь яккха социалистически декхар тIаийцад цар.

Техника тоаеш къаьстта дика хьокхамаш гойт мехмастерске болхлоша Дамбаев Султана, Кукурхаев Умара, Масаев Ширване. Балха нормаш 150—160 процент кхоачаш ца еш ди дIадахийтац царех хIаране.

Х. МАГОМЕТОВ.

КЪАХЬЕГАМЦА ДА ЦУН ИРАЗ

«Грозненский шурий» совхоза отчетно-хоржамий профсоюзни собране яйзар сона телятница Тягаева IайнаI. IайнаIас болх беча цхьоалагIча отделенерча хьайбаш леладераша делегаталла хержар из. IайнаIас доаха толамаш сона дувцаш хеза дукха ха яр. Производстве хьалха латтараш белгалбоахача администраце приказашка каст-каста ювцар цун цIи. Бокъалдар аьлча ха яха вахара йоккха опыт йола кхалсаг хетар сона IайнаI. ХIаьта гIаьххьача дегIара, доккхий жоргIара бIаргаш а долаш йола довха йоI бIаргаяйча хозахеташ гIадвахаи хилар со. Юххьанца дIа-хьа йист хуллашехьа а, керттердар — хьаккхашта дIадоладелар тха къамаьл. Вешта 22 шу даьннача йиIий биографи а яцар кхы тIа а совнагIа хIамаш леха дезаш — лоацига, цхьабакъда сийрда яр.

Хьехархо, актер Iовешше а из говзал еле хул оалаш да. ХIаьта сона хетачох, хьайбаш леладу говзанч а ишттa хила везаш ва. Бакъдар аьлча, укхаза боккхача лоархIаме да цхьана болх беш боахкача боккхагIчар шоашкара тела хьокхамаш. Цудухьа IайнаIий юххьанца деиз аьттув баьнназ. IайнаIий нанас, Хадшата, телятницалла болх бу дукха ха я. Школе деша ягIача хана а тIехьа нана йолча ферме каст-каста йодар IайнаI. Iаьсашта гIулакх де Iомалора, нанча новкъостал дора, даьрххIе хьожар цо уж миштa кхоаб. Хадшата гIад а яхе жоп лора йоIо мел деча хаттарашта, хьайбаш леладечун атта боаца къахьегам Iомабора цунна.

Ахкан каникулаш йолча хана ше Iунал дора IайнаIас нанас леладеча Iаьсашта. ХIаьта шийн йоI зувш хиннача наьна кхы цIаьккха а дог тешар Iаьсий леладеча ТягаевгIар шоллагIа ноахал совхозе дIаотта киича хиларах.

Ха дIаяхар. БархI класс дика чакх а яьккха, хьалла аьлар IайнаIас: «Со болх бе ферме йода». Цунна духьале е безам багIацар: ховр йича а цунах хIама хургдоацилга, цкъа лаьрхIа даьннадар из.

Тахан санна дагадоагIа IайнаIийна ше болх бе йолаенна эггара хьалхара ди. Ткъо ди мара даланза дола Iаьсий дешнадар цунга Iунал де. Геттара Iуйрийна, боргIилгаш а Iахалехьа, кхоачар из ферме. ЦIагIара МТФ-е кхаччалца бола шиъ ахи километр никъ ше цу хана мишта бора хац.

ДIадоладелар къахьегама вахар. Болх, IайнаIийна хийттача тайпара, сел атта а хиннабацар. Нанна новкъостал дар цаI да, хIаьта из беррига болх ше цхьанне бар — кхы да. Ерригача группана — цу дерригача шовзткъе итт Iаьса хьалхара бехктокхам цунна IотIабежабар хIанз.

Хьалхарча юхьиге, цхьа хIама ма-йикхинге а, новкъостал деха, хьехам эша еде нана йолча, вож Iаьсий леладераш болча йодар. ХIаьта вокхар цIаккха а ак алацар шоай къонача новкъосто деча дехара. Цо де мел дезар дIахьехар цунна: цамогаш хиннача Iасилга малагIа молха яла еза, мишта кхаба деза.

КIезиг-кIезига йолаш, балхах дIаелар IайнаI. Ялх сахьат доалаш ферме кхачар дукха хIанз Iурре хьалгIатта хала дацар. БоккхагIчар хьехамои новкъосталои аьттув баьккхар хержа професси ма-ярра Iомае. ХIанз цхьаннена а гIалат доаккхалургдац IайнаIагара.

ХIанз цу йоIа дIабIарахьежаш вагIаш уйла ю аз: ер ялхлагIа шу да Iуйрийна ялх сахьат даьлча денз сайрийна ялх сахьат даллалца из ферме ухаш лела, мичара бухбувлаш ба хьогI цун низ, ма тамаш я селлара чIоагIа ший болх безабалар. Цхьа моллагIча тайпара болх баь мича Iа из-м оалаш ма-дарра, «ха йоаеш» мичай. IайнаIа елакъеж:

— Кхы уйла е езаш хIама укхаза-м дац. Хьс балха вена-вале, хьай гIулакх ха деза-Iурре денз сарралца, долла хIама даь даллалца хила веза балха. Бакъдар ишта да.

ЙоIа белгалдаьнна шу дар нийслагIча пятилетка тIеххьардар. ТIеххоачашдир цо ше тIанийца хинна декхараш, дукхача ший новкъостел хьалха яьлар яхь. Совхоза коммунисташа чIоагIа сий дир цуч: парте члена кандидаталла дIаийцар из. Цунах дог гIоздаьннача IайнаIас дош делар кхы а доккхагIа толамаш даха. XXV съезда сийна хьинареча къахьегама вахте а эттa бIубенна котало яьккхар телятницас. Укх шера хьалхарча квартале денней бийсаннеи юкъера лаьрхIача 629 грамм дулх тIадеттадалийтар цо Iаьсашта, планагIа лаьрхIача 450 грамана меттел. Уж толамаш дахарах КПСС райкомеи райисполкомеи Сийлен грамота а деза совгIат а делар цунна. ДагадоххарагIа аьлча, сийлен грамоташ хIанзале а ворхI еннай IайнаIийна.

ТIа-тIа шерагIа яржаш латт ферме яхь. Опыт йолча телятницаца Вера Игнатьевна Франговайца къахьегама яхь лелаяра договор даьд I. Тягаевас. Кагирхой Iомабеш хиннай из, дика хьехам кIезига баьбац цо IайнаIийна а. Тахан шоайла яхье баьннаб учениценаставники.

— Со кIеззига цул хьалха яьннай, — йоах IайнаIас, — укх аьхки деннеи бийсаннеи юкъера лаьрхIача из тIадеттадалийта дулх 650 грамм яр. хIаьта Франговас тIадеттадалийтар — 640 грамм. Цхьабакъда са цанас кхы а дукхагIа тIадеттадалийтад — 690 грамм. Сол а хьалха яьннай из. ВIалла хIама а дац, цхьа ха йоагIаргья со цул а хьалха яргйолаш.

Ший балха тIа карагIдувлараш массаза а наьха хьокхамашца дуст цо. Мел аьлча а, эггара хьалха хинна наставник, балха еррига къайленаш гIад а яха цунна дIатийннар ма йий из.

Шийх лаьца ше дувцача хана IайнаIас массаза а оал, дерригача гIулакха юкъе ше лоаца дакъа хайра дац. Из совчIоагIа тоам ца хетарах дац, шийна лалла къахьегаш боахкараш чIоагIа лоархIаш ше хиларах да. Царех ва, массаза а, ха ца къовсаш, новкъостала воагIаш вола ветеринарни лор Гарсиев Махьмад. МТФ бригадир Данцалигова Дагман, дукха кхыбараш. IайнаIас дIадоладаь гIулакх хьал а лаьца, ферме балха баьхкаб юххьанцара знанеш иштта шоай ноаношкара хьайица бола къона телятницаш Гулуева Аминати Батиева Иданти. Иштта тIехьенгара тIехьенга кхоачийташ болх лелабар отделенерча дукхача дезалий оамал я. Кастта ферме балха йоагIаргья хIанз бархIлагIча классе деша ягIа IайнаIий зIамагIйола йиша Зоя а. ХIанзале а я из наьнеи йишийи когаметта дIаоттаргйолаш. Цу тайпара кхы а дIайIаьхлургйолаш я ТягаевгIар — хьайбаш леладерий династи.

БIаргчача деношка ферме хул Тягаева IайнаI. Общественни болх бара ха юхейлсац аьчня хеталу. Иштта дац из. Массе метте кхоач йоI. Из — цеховой комсомольски организаце секретарь, Победенски юрта Совета депутат. Отделене комсомольцаша шоашкара тIехдика гIулакхаш бIаргадайтар гурахьа кхашка балхаш деза хана, лаьтта оахача, ялаташ дIадувча. Механизатораш болаш балхаш дир массане а: МТФ бригадираша, учетчикаша, весовщикаша. Цудухьа лакхача агротехнически боарамеи шоай хаинахьеи чакхдаьхар кхашка де дезаш хинна керттера балхаш.

Дукха болх бу IайнаIас депутат хиларах тарра а. Дукха бераш долча дезалашта новкъостал ду цо цар бытовой хьалаш тоадара, детсадашкеи интернаташкеи бераш дIаоттадара. Тягаевас исполкома сессешка дийцад дохкаденна Iолийга довла доакха электропередачай лине бIоагIий хувцанза, отделене централии улицатIа жагIа билланза барг ца хиларах. ХIаьта а таханалца из лаьдац е совхозо а, е юрта Совето а.

Ше къамаьл деча хана IайнаIас дийцар совхоза инженерни служба болх лерттIа вIаштIехьа ца баькка хиларах. ХIанз я болх беш яц Iаьсий чудовхача отар чура Iийоахьерг. ДIа-м оттаьяр из, цхьабакъда болх бе йолаялийта боалаш бац-кх.

Цул совгIа, совхоза рабочкомои администрацеи цIенхаштта уйлае еза ферме красни уголок вIашагIйоллара. Цига телевизор, радиоприемник оттаергья, пандари фатеи лургда аьнна дош деннадар, хIаьта цунах а хьагучадаьнна хIама дац. Хьайбаш леладеш дукха къона нах ба ферме, цудухьа делкъийга салоIача хана цар догдоагIа передачашка хьажа, музыкага ладувгIа, хархара бIал баккха. Иштта наг-нагахьа кIезиг-дукха самукъа ца даьккхача даргдац, цо дог ураоттаду, дIахо беркатегIа болх бара хьинар айду.

Иштта массанахьа а бIарг кхоачаш, эшар-доацар фуд ховш, эшшача оарцагIйоалаш я хьинар дола общественница

Л. РУДСКИЙ.

СУРТА ТIА: «Грозненский шурий» совхоза Iаьсий леладер А. Тягаева.

Н. ЛИТОВЧЕНКО сурт.

БЕ-БЕ ЛЕЛ ГIУЛАКХАШ...

— Дукха ха йоаццаш Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето баьча соцам тIа, — йоах Сунженски района Щеча Эскара цIерагIча колхоза бригадира А. Пархомина. — къоабалью бIаьстан юхье кхаццка дергдолча балхашта техника ший ханнахьа кийчъяра Башкирски АССР, Ивановски областа механизатораша дIайолаяь инициатива. Урус - Мартановска района а «Сельхозтехника» районий объединене а из инициатива ма-ярра йийцай тха бригаде. Духхьал укх массехк дийнахьа бокъоица шIенъяь, тоаяь яргья техника.

Доккхала дацар бригадира дийцар. Ший нах дика бовз цунна, царца техника тешшаме кийчъе йиш йолга хов цунна. Хала да шийлача дийнахьа аьшкаща болх бе. Цхьабакъда механизатораш шек балац. Шоай еррига говзал, хьинар тIадохийт цар моллагIа бола макха е хьажкIаш чуэца чоалхане комбайн цхьатарра дика тоаяра. Прицепщик Юров Николай, механизатораш Синчинов Владимири Шевцов Викторя, слесарь - наладчик Шаяятин Сергей — цу новкъостий цIераш яьхар тхона бригадира. Царех хIаране вIаштIехьйоаца цхьа моттиг йитац тIа ца кхоачаш, хIаьта де мел дезар даь бовллалца Iоховша са а тец. Цхьаккха моттиг йисац укх массехк шера техника тоаеш волча слесара наладчика сийрда бIарг тIа ца кхоачаш. Цудухьа цIаккха а моттиг ниисъеннаяц цун кулгашца тоаяьча технико кхай тIа тийша болх баь.

Тхо бригадера дIадаха тохаделча, тхона дувца болабелар механизатораш:

— Цхьа кIира даьннача гIолла юхадувла шо тIаккха шозна йовзаргйоацача яргья е техника. Еррига а бокъонца тоаяь яьнна хургья из, хIаьта таханалца оаха бокъонца тоаяьр хьажкIаш чуэца массехк комбайн, дерригa нохараш, кхо гелялка мара яц.

Цу колхоза шоллагIча бригаде а нийсделар тхо, цхьабакъда цецдаьннача латтийсар: мича, сенга хьожаргва? Цхьанахьа, нийсагIа аьлча, цхьан кхалаж тIа, латт техникеи металломи. Хьо дIа мел хьежача метте оатхалаш, доакъош дада харцахьа а бакъахьа а дIа-юха кхийса, гобаьккха тIаьнна йоархIаш а йолаш.

Стана коа, гаьнна йисте араюккъе галешка а йоаллаш латтар минеральни удобрени, хIаьта ков меллад дIа-юха кхийса, хоттала иха мел йоаьй аз! Иштта ков хьалдаьккха дада даьсса полиэтиленови галеш.

Цу дерригача хIамашта юххе гIолла тIехбулаш бIаргча бетташ доахаш лел механизатораш, колхоза кулгалхой а хул укхаза. ХIаьта а цхьаккха вац ков цIенделга удобренеш кIал лоаттае яйго кхоале хьалъелга, металлолом хьагул а яь, къаьстта цхьан метте дIаоттаелга дагадохаш.

Дерригa а телхар фуд аьлча, колхоза е правленена а, е парткома а магац хадданза болх бергболаш вола кулгалхо бригадана харжа. Цудухьа Урус-Мартановски района механизаторий инициатива хьаллацара укхаза хIама хьоадеш цхьаккха саг вац.

Соахка а санна техника тоэе массанел а дикагIа кийчъеннай кхоалагIа тракторни бригада: БIаргаяйча хозахетар тоаяь яьнна, херда басар хьекха латта техника. Цхьатара яраш шо-шоаш йолаш дикача, цIенача жагIа хьаьрцача майдан тIа, кIал хIамаш а ехка, дIаоттаяь латт машинаш. ХIа аьннача хана, хIанз укх сахьате эше а, кхай тIара моллагIа болх бе кийча я Болгарев Иван Сергеевича кулгалду бригада. Цу машинаш тIа балхаш дераш опытни, къаьнара механизатораш бац, къона трактористаш ба. Царех дукха бараш Советски Эскара мугIарашка гIулакх де баха а ха кхачанза ба. Вахара башха-дика школа йоаккхаш боахк уж Иван Сергеевичаца. Укхаза хьа а баьхка кагийча нахагара Iомабала безар шоллагIча бригадера боккхагIабараш. ХIаьта Iомаде хIамаш укхаза долаш да!

А. САГОВ,
тха соб. корр.

ДИКА КИЙЧО ЯЬЙ

Чакхдоалаш латт иттлагIча пятилетка хьалхара шу. ХьатIакхоачаш латт шера баьта балха итог е еза ха. ХIаьта малагIча хьокхамашца накъаболхаш ба Сийлахь - боккхача Октябра 60 шу дузача тIадоагIача юбилейни шера тха района хьайбаш леладераш?

ЯлхайттлагIа ноябрь тIакхоачаш паччахьалкхенга дулх дохкара шера план — 81 процентн шура йохкара план 93 процентн кхоачашъяьй оаха.

Къаьстта дика хьокхамаш гойташ чакхдоаккхаш да иттлагIча пятилетка хьалхара шу «Ореховский», «Самашкинский» яхача совхозий хьайбаш леладераша. Иштта, паччахьалкхенга дулх дохкара шера план 105 процентн шура йохкара — 101 процентн кхоачашъяьй хIанзале самашкинцаша, хIаьта «Ореховский» яхача совхоза къахьегамхоша укх шера хIара кхоабача Iаттагара йоаккха шура 132 килограмм дукхагIа я соахка йоаккхаш хинначул.

Района шурий - товарни фермашта юкъе яьржача яхье хьалха «Лермонтовский» совхоза Янурсаев Iале кулгалду ферма я. ПланагIа 1647 килограмми социалистически декхарагIа 1690 килограмми шура яккха езаш хиннача, хIара кхоабача Iаттагара 1785 килограмм шура яьккхай цу ферма къахьегамхоша хIанзале.

Района доярнашта юкъе белгалбаха боагIа октябрь бетта денз иттлагIча пятилетка шоллагIча шера чотах болх беш хьабоагIа Бибулатова Асет, Хумиева Кайпа, Дебирова Зура, Хашгириева Тамара, Ибрагимова Бирлант, Адаева Бирлан, Шаипова Зара, Цухаригова Шема, Газиева Банату, Кантаева Язман, Уциева Мединат.

ИтглагIа пятилетка — дикала пятилетка хилара тарра хьайбашкара йоаккха продукци дика хилийтара къаьстта йоакхо ю районе. Соахка паччахьалкхенга йохкаш хинначул дукхха хьаннагIа я укх шера района шурий-товарни ферма болхлоша паччахьалкхента йохка шура.

ДикагIа вIаштIехьбаьккхаб района хьайбашта осеменени яра болх а. Из бахьан долаш соахкарчул дикагIа деб уж. 16 ноябрь тIакхоачаш хIара бIаь Iатта тIехьара 57 Iасилг хьакъоастадир районе. Соахка цу юкъа 55 Iаслиг мара хьакъоастаданзар. ХIаьта ер шу чакхдоалаш хIара бIаь Iатта тIехьара 85 Iасилг хьакъоастаде лерхI.

Тха районе хIанз чусоцадаь леладеш да 6483 бежан, 12026 устагIа, 8379 хьакха. Соахка хинна кхоачамбоацараш кхы нийслургдоацача тайпара болх вIаштIехь а баьккха дика кийчо яьй хьайбаш Iаьнгара дахара тха района боахамашка. Тешамеи дикеи тоаяьй ерригача фермай помещенеш. Соахкарчул дукхха дукхагIа да Iалашдаь доакъар а.

У. ЦОРМАЕВ,
Ачхой-Мартановски района юрта боахама управлене керттера зоотехник.

Доазол дехьара

Социалистически мехкашкара хоамаш

ПОЛЬСКИ КЕМАШ ТIА-ТIА ДУКХАГIА ТЕЛ

Укх пхе шера (1976 — 1980 шш). шовзткъе итт процент дукхагIа хургда СЭВ-а членаш долча мехкашта тела польски кемаш.

Керттерча даькъе заказчикашта доагIаргда эггара кердагIа йолча конструкцегIа хьадаь кемаш — дукхха мухь тIаботталуш дола контейнеровозаш, паромаш, чкъаьрий чакхдоаха траулераш...

Вежарашха долча мехкашта хьалхагIа а санна эггара дукхагIа тайп-тайпара кемай оборудовани лоаттаер ПНР хургья: пхе шера диазза дукхагIа хургья цун экспорт.

(АПН).

ШОАЙЛА ВОШАЛ ТЕССА ЗАВОДАШ

Лейпцигерча С. М. Кирова цIерагIча еза-йоккха машинаш еча заводо толаме дакъа лоац «Красный экскаватор» яхача киевски завода къахьегама коллективаца лелаеча социалистически яхье.

С. М. Кирова цIерагIча завода продукци СССР-е шерра йовзаш я. Советски заказчикашта хIанзале а яйтай 1700 совгIа подъемни кран. Шоаш геттара дика хилар хьахьекхад цар вай мехка дукххача промышленни объекташка, уж гургья Байкало-Амурски машинникъ буллача а СССР Оренбург — Малхбузехьара доазув яха газопровод юллача а. Лейпциге хьаеча подъемни краний дерригача тайпашта паччахьалкхен дикала Знак еннай.

(АПН).

ГIИШЛОН АДРЕС — КРК ЯХА ГIАЙРЕ

Шера 1,8 миллион тонн этилен, полиэтилен, пропилен, кхыйола химически препараташ арахеца низ бола мехкдаьтта химически комбинат хьалъеш латт Югославе КРК яхача гIайрей тIа. Циггара хьалъеш латт йоккха мехкдаьтта порт а — арахьара тIаккхухьа мехкдаьтта а доагадеш болх бергба предприяте. Цун цхьа дакъа из гIирс хьалбеча дизза дакъа лоацача Чехословакеи Венгреи гIоргда мехкдаьтта провода чу гIолла.

(АПН).

«ИНТЕРФИЛЬМ-77»

«Интерфильм» — ишттa оал София-пресс яхача агентстве бархI шера болх беча болгарски киностудех. Цун декхар — Болгаре селханеи таханеи миштай ха тIа-тIа дукхагIа безам болча доазол дехьарчарна ловр кхоачашделга. «Интерфильма» дукхха ленташ хьекхад СССР, Кубай, Австре, Голланде, Ирака, Испане, Кипра, Португале, ФРГ, Швейцаре, Японе, кхыча мехкий кино-телеэкранаш тIа. Царна юкъе — къамани дунен халкъашта юкъерчен кинофестивалий лауреаташ.

Йоккха тематика я 1977 шера студе арахеца безам болча фильма. «Новкъостала акце» дувцаргда Iалама низо зулам даьча гаргарчеи гаьнарчеи халкъашта Болгаре деча новкъосталах; болгарски кхалнаха хетадаь да «Кхалсаги социализми» яха фильм; «Пенсионераш» яхача киноленто хьахьокх къабеннача наьха паччахьалкхенои общественностои массе оагIорахьара еш йола йоахо: «Болгарина хана бюджет» яхача картино социологически социально-психологически тохкамий ларда тIа хьахьокх къахьегамхой балхаш тIа дIатарбалареи салаIареи актуальни проблемаш. «Бераш-художникаш», «НРБ-ера образоване система», «Болгаре къонал» яхача а кхыча а фильмаша дувц образоване проблемаш Болгаре мишта къестаю.

КIезига фильмаш дац НРБ дунен халкъашта юкъерчен чурчеи политикана хетадаь. 1977 шера киноэкранаш тIа арадаргдолча киноленташта юкъе да «Балканаш — машара зона» яха, балкански паччахьалкхенашта юкъерча юкъмоттигах дола кинолента.

Мария МАЙСТОРОВА,
болгарски журналистка.
(София-пресс — АПН).

ДОТТАГIЛЕНИ ЦХЬАНА ГIУЛАКХАШ ЛЕЛАДАРЕИ НАЬКЪАГIА

Диъ шу хьалхагIа цхьана Iилма-технически гIулакхаш леладара хьакъехьа соглашени яьяр СССР-аи Инде Республиканеи юкъе. АПН корреспондента дехарах шин мехка юкъе цу доакъошка леладу бувзамаш дегIаахара хьакъехьа дувц Инде правительства Iилмаи техникаи департамента секретара А. Рамачандрана.

— Вай мехкашта юкъе цхьатаррарча бокъоний, вIаши дIахьа дувцар кхетадара, вIаши гIойле хилара ларда тIа цхьана леладу гIулакхаш хадданза шерлуш хилар, — аьлар А. Рамачандрана, — укх тIеххьарча ткъаь шерарча индийско-советски юкъмоттига эггара белгалагIа йола оагIош: «Вай вIашагIа дувзадолийтараш правительствашта юкъера гIулакхаш а кхыметтел цхьана леладу политически экономически гIулакхаш а хинна Iац,— белгалдаьккхар Инде премьер-министра Индира Ганде укх шера аьхки ше Советски Союзе енача хана. Вай юкъмоттиг — из да шин халкъа-кхолламхой дIайха дегаш вIашагIа хьарчар».

— Советски Союза вежарашха даьча новкъостало, — йоахар дIахо А. Рамачандрана, — тхона гIо дир низ болчеи лоархIамегIарчеи паччахьалкхен сектора лард йоллара. Тахан тха мехка Советски Союзо дакъа а лоацаш хьалъяь, хьалъеш, хьалъе лерхIаш я 90 совгIа йоккха промышленни предприяти. Болх бе йолаеннача объекташа хIанзале а тел мехка хьадеча дерригача болатах 30 процент, доахача дерригача мехкдаьттах ах, металлургически заводашта лаьрхIача оборудованех 80 процент. Цхьана леладу индийско-советски гIулакхаш маьхкдаьтта доахача лаьттан ченашкара советски ракето - носитело сигала яхийта эггара хьалхара индийски искусственни спутник гобоахаш лелача космически аренашка кхаччалца дIадаьржад.

Цхьана леладеча экономически гIулакхий хам а беш, белгал ца даьккхача даргдац Iилмаи техникаи даькъе цхьана леладу гIулакхаш Iалаьмате лоархIаме хилар. Фундаментальнии прикладнойи Iилмай даькъе цхьана Iилмаи тохкамаш делга вIаштIехьдаккхара, халкъбоахама декхараш цхьана къестадара керда торонаш хьайийлай 1973 шера КПСС ЦК Генеральни секретарь Инде вахарои 1976 шера Инде премьер-министр Индира Ганди Советски Союзе ярои.

ВIаши хьашт долаш дола дукхха хIамаш вIаштIехьдаьхад шинна а оагIоно. Масала, индийски специалисташта, шеко йоаццаш, пайдана я энергетика, станкостроене, металлурге, горни промышленноста даькъера, унахцIено лораелга вIаштIехьдаккхара даькъера советски опыт. Шоай аргIанна советски Iилмахошта а хьашт долаш ба индийски коллегаша биологе, химе, текстильнии кхачани промышленноста, медицина даькъе беш бола болх. Царех дукххача доакъошка цхьана балхаш делга оттадаьд 1975 — 1980 шерашка СССР-аи Инденеи юкъе цхьана леладергдолча гIулакхий программа тIа.

Масала, шинна а мехка специалисташа цхьана гIулакхаш леладергда лакха напряжени йола электропередача линеш хьалъеча. Цу даькъе Советски Союза карагIдаьнна хIамаш массанена а довзаш да, цудухьа низаш цхьана вIашагIтохарах доккха беркат даларга догдоахаш да тхо.

Тоъал чIоагIа хьашт долаш да Инде къилбаседехьа гIолла долха хиш мехка къулбехьарча даькъагахьа лостадара дешаех лаьца деш дола тохкамаш. Цо тоадергда йокъал хула районаш хиша Iалашъелга. Индийски советски Iилмахоша лоархIаме декхараш кхоачашдергда коррозех металлаш лорадара способаш кийчъяра даькъе.

ЧIоагIа уйла тIайохийт кIорах пайда эцара даькъе цхьана леладеча гIулакхашта: химически продукташи кхача доагори гидрогенизаце методаца дахара процессаш кийчъяра, характеристикацка дилача Iаламчоа гаргта йола синтетически газ яхара.

Толаме лел гIишлой материалаш хьаелга, сейсмичность лакха йолча хьалашка промышленнии гражданскии гIирсаш хьалделга чулоацаш дола цхьана ду балхаш. Царех хьахиннараш чIоагIа лоархIаме хургда, хIана аьлча шинна а мехка я моах агаш йола районаш.

Боккха пайда боал сихха дегIаухача индийски промышленноста къамаи кадраш кийчъяра даькъе цхьана леладеча гIулакхех. Советски лакхерча дешара заведенеша бIаьш лакха квалифицированни специалисташ арахийцаб Инде экономика тайп-тайпарча доакъошта. СССР-о новкъостал а деш Инде хьал а яь толаме болх беш я Бомбеера Технологически институти Делера эрсий тохкамий Институти, индийски университеташка вIашагIъехкай металлурге, вычислительни техника, геологе факультеташ. Дукха инженераш, техникаш, квалифицированни болхлой кийчбаьб СССР-о дакъа а лоацаш юкъарчал доацаш гIирсаш хьалдечеи объекташта эксплуатаци ечеи хана.

— ТIеххьара шераш, — аьлар А. Рамачандрана ший къамаьл чакхдоалаш, — белгалдоал шоай партнерашта карагIдаьнна Iилмаи технически хIамаш Iомадеш болча индийски советски Iилмахошеи специалисташеи дIа-юха ю визиташ шеръяларца.

Индийски Iилмахой делегаци дукха ха йоаццаш Советски Союзе ена йолча хана белгалдир цхьана леладеча гIулакхий керда доакъош. Царех я лазерни технологи, кибернетика, катализ, металлий физика, дукхха кхыдараш.

Индийски халкъо безача маьха лоархI, Индеца айхха цхьана гIулакхаш леладар — из ба Советски Союза массазара никъ аьнна, КПСС XXV съезде КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева яь заявлени. Тхоай оагIонгахьара тайп-тайпарча доакъошка оаха чIоагI а дергда, дегIа а кхувларгда вай бувзамаш.

(АПН).

ЛОНДОН. Итташ эзараш нах гулбеннаб английски парламента цIеношта юхе. Уж баьхкаб социальни гIулакхашка дIадохийтар кIезигдара йолча правительства политикана шоаш духьал болга, тIехьтIехьагIа дукхагIа а хулаш хьабе болх ца хилара духьал болга хьадда дIаккхайкаде, дукххача къахьегаш болча наьха хьашташ кхоачашдара тIаберзабаь экономически никъ лелабе безилга хьадеха. Кхо миллион гаргга саг юкъе вогIача мехка дукххача профсоюзни организацеша вIашагIъелла я из протеста марш.

СУРТА ТIА: протеста марше дакъа лоацараш Лондона улицашка.

ЮПИ—ТАСС телесурт.

ЛОРА ХЬЕХАМАШ

ЦIЕНАЧА ДОЯРКА ШУРА ЦIЕНА ХУЛ

Шура дика хилара керттерчарех цаI да из цIена хилар. Из механически бактериальни цIена хилара чIоагIа эш саг унахцIена хилар. Зуламе микробаш кхийтта шура е шурий продукташ йиача царех дохьаж дала, бIеха лазар дала, кхыметтел эпидеми хьатарлу.

Шура цIена хилийтар дукхача а даькъе доярких фермерча кхыча болхлоехи тийша да. Шурий ферма продукци дика хилийтара эшаш да средстваши оборудовании йоханза хилар, лоахан деттарца, шурийна обработка ярца, дIаоттаяь лоаттаярца, транспортаца дIаяхьийтарца дувзаденна производственнии гигиенически навыкаш хилар.

Боккха лоархIам болаш да дояркай унахцIенонна къахьегам нийса вIаштIехьбаккхар. ХIаьта доярка унахцIена ца хилча цунга болх ледарагIа булургхиларал, совгIа цу тIа гIолла шура бIехъяла а тарлу. Цудухьа доярка декхарийла я ший дегIа унахцIено лоpae, гигиенически правилаш кхоачашъе.

Доаркала балха отташ йола кхалсаг из могаш хилара лорашкара тешал долаш хила еза. Балха эттачул тIехьагIа хIара квартале лорашка гIолла чакхъяла а унахцIена хилара тешал долаш а хила еза из.

Цу балха тIа битац дIайха лазар, дизентери, венерически лазар, кхайкор, хIаьта иштта цIокана нодкъараш ювла лазараш (фурункулаш, цIолакаш, абцессаш, кхыдараш), гуча гуш экзема йола кхалнах.

Санитарни надзора правилаш толхаярах бехктокхаме оз ферма заведующи е бригадир.

Шурийца гIулакх доагIача наьха кулгаш, юхь, дерригa дегI, барзкъаш цIена хила деза, хIаьта кулга пIелгий мIараш лоаца дIатийда хила еза ХIаьта эггара цIенагIа лоаттаде деза кулгаш. Доахан детта йолаш кулгаш сапаца дила, пIелгий мIараш шеткаца цIеньяь хила еза. Етт бетта йолаяла еза кIай халат а дувхаш, кIай йовлакх а туллаш. Ше къаьстта йолаш шкафа чу леладе а деза уж. Уж хIамаш кхаь дийнахьа цкъа ютташ хила еза дояркас цIаяхьа йиш яц уж. Иштта каст-каста ютташ цIена лелае езаш хилар бахьан долаш кхо комплект хила еза цар хIара дояркана.

Нагахьа санна ше могаш йоацаш дояркана хете, е температура лаккъенна яле, тIаккха из бригадирага дIахайта деза. Иштта цунга дIахайта деза дояркас шоай цIагIа ченна лазар кхийтта саг вале я.

Шура кийчъеча, пхьегаш а инвентарь а юлача хана цу цIагIа хIама даа а гIаьле оза а мегаргьяц; иштта мара метаргдац барзкъах боалабу а хьалбоаха а маха, чухьежа Кизга леладе. Уж хIамаш кхоачашдой шура бIех а лургьяц, цу чу ира хIама чу а гIоргьяц.

Етт беттача хана йоккхагIа йола хало пIелгашка кхоач. ЙIаьххача хана из болх беш йола доярка пIелгаш дувладеннад, дийстад са, лазар дувл, къаьстта бийсана дукхагIа хо а луш, яхаш кад.

Етт беттача хана дояркас кIалъоттадеш доля гIанд цун лакхалга хьежжа нийсдаь хила деза: лохачун 24 сантиметр, юкъерчун 27 сантиметр, лакхачун 30 сантиметр. Iатта аьтта оагIорахьа оттаде деза гIанд. ОагIув а ца боахаш, паргIата вагIа веза гIанда тIа, хIаьта кулгаш ма-хулла дегIа гаргагIа лоаттаде деза. Етт бийттачул тIехьагIа кулгаш пхьарса голашка кхаччалца 36—37 градус дIайха долча хила лоаттадича бакъахьа хургда 10—15 минут яллалца. Из даьчул тIехьагIа кулгех вазелин е налха хьекхача а царна ше массаж йича а бакъахьа да.

Шийлача хана дояркас дIайха хий леладе деза — кулгаш дулаш а Iатта шим цIенбеш а. Цо уж шаккхе а хила тарлуча лазарах лорадергда.

Кулгашта массаж ю укх тайпара: «баламга кхаччалца пхьарс нстола тIа дIоахала Iобул. ШоллагIча кулгаца массаж ю цуина, пIелгаш а тIаьръюкъ а хьекхаш массаж еш долча кулга пIелгаш дIа-юха хьеду. Массаж е Iодиллача кулга хIара пIелга вокх кулга боккхагIа болча кхаь пIелгаца массаж ю мIарийгара хьалйола а еш, хьалхагIа тIеханахьа, тIаккха оагIонашка, цул тIехьагIа тIаьръюккъерча оагIорахьа а еш. Царех хIараяр кхозза пIелгаш хьоккхаш ю.

ПIелгашта массаж яьчул тIехьагIа кулга тIерача оагIорахьеи тIаккха тIаьръюкъаи массаж ю пIелгашта санна кхозза. Иштта дIахо пхьарса а ю массаж, хьалхагIа голага кхаччалца, тIаккха — баламга кхаччалца.

Массажои йIайхача ваннашеи пхьаьнашка цIий дикагIа лелийт, пIелгаш дувла а дIалийтац, деста а дестийтац. ТIаккха лазадалац уж.

20—40-аза де деза из хIама вIаштIа сарахьеи Iуйрийнеи.

Нагахьа санна кулгаш чIоагIа лазадоале, тIаккха хье а ца луш лорашка яха еза доярка.

Етт бетта йолаялалехьеи етт бийттачул тIехьагIеи 5—10 минута физкультурни занятеш йича бакъахьа я дояркас уж дика я цIий дика лелийтара, дегI дувла ца далийтара, са дикагIа, дахийтара. ТIаккха болх дикагIа булу.

УнахцIено лораяра йола цу хIамай правилаш лургья участкови больница лоро.

Совхозашеи колхозашеи дояркай бытовой хьалаш тоадара мел эшар де деза, аттача баккха беза цар шоай цIагIа беш бола болх. Боккха лоархIам болаш да царна общественни кхача хилийтар, салаIа а шоай дегIага хьажа а царна къаьстта цIа хилийтар. Ма-хулла юкъедоаладе деза машинаца доахан деттилга, халача балхашта механизаци елга. Цу гIулакхаша лораергья дояркай унахцIено, царна болх дикагIа булургба.

А. НЕСТЕРОВ,
г. Грозне № 1 йолча больница лор.

Іалам—адамлен рузкъа

ДОЛХА ХИШ ЦІЕНДАРА

Пятилетка шерашка дуккхача предприятешка болх бе йолаялийтай хий цІендеш йола локальни сооруженеш. масала, медицински инструментай заводе, ВАЗ спецавтоцентре, Ермоловски ДОК-е, Карабулакски гІомара - жагІа заводе, кхычахьа, из бахьан долаш цІенделар республика долха хиш. Грозне бахача наха гуш да Шолж цІенденнилга, наггахьа а кІезига а мара цу тІа леля мехкдаьтта на гуш.

Ростовски гидрометслужба яьча гидрохимически анализаша а бакъдир из.

Бакъда цхьайолча предприятешка хий цІендеш йола сооруженеш болх бе йолаялийта хьайнцар, яь йистеяха хІамаш эшшаше а. Из бахьан долаш хІанз болх булургбоацаш сайца а сайцай. Иштачарех я Аргунера хий цІендеш йола сооруженеш. Яь йисте а ялалехь цар болх бу 1964 шера денз. Дулха комбината хиш дикка цІен ца деш хилар бахьан долаш болх булургбоацача оттайпр отстойникаши биофильтрай хьалхара аргІеи.

ХІанз укх сахьата биофильтраш еха, юха тоаянза я. механически очистка мара болх беш яц. Из бахьан долаш города Аргуна ерригача промышленни предприятешкарен канализационни даькъа тІарен доагІа бІеха хиш Джалка яхача хи чу долх, шоаща кхераме йола дуккха токсически хІамаш а йолаш. Цу хи чу чкъаьрий доахалургдоацача доал. Завода директор нов. М. С. Расулов ше юстарваьннав хий цІендеча сооружсней балха тІахьожам лоаттабара.

Хий цІендеш йола уж сооруженеш шскар доаккхача заводла карайолчара Нохч-ГІалгІай АССР жилищно-коммунальни боахама Министерствага дІаяла лерхІ. Бакъда ховш дац г. Аргуна промышленни комплексо Джалка яха хий бІехделга маца соцадергда.

ХІанз а дийца дац кхаьаи предприятеша: хий доаккхача заводо, консервни заводо, алкоголь йоацача хиний цехо Шолжа чу шоай бІеха хий ухийтилга соцадара дош.

Республика автотранспортни предприятеша чІоагІа бІехду республика Іамарч. Уж декхарийла я хий цІендара локальни сооруженеш е. Бакъда цар бувзама АТК, 1572 йолча автоколоннаня, Грозненски автотранспортни предприятеша хьалхашка оттадац из дош.

ТІа-тІа дуккагІа хул бахача наьха шоай доалахьа йола автомашинаш. ХІаьта уж республика городашка хьачуйоагІаш цІенъергйола моттигаш яьяп. Цар шоай машинаш цІенъю Наьсар чу, ГІой тІа, Орга чу, Шолжа чу. Укх шера автоинспекцена гучаяьннай долхача хишка цІенъеш йола 56 машин. Уж цІенъеча хана хьоккхаш дола даьтташ Іоух, уж чІоагІа Іаткъ Іамарчий ихтиофаунана. Автомашинаш иштта цІенъеш бола нах чкъаьрий лорадеча органеша административни бехктокхаме озаш ба.

Бердаца яьнача баьцаша, гаьнаша а новкъарле ю Іама ихтиофаунана. Цудухьа хьаяьй долха хиш лорадара санитарни зона.

Грозне № 2 йолча гІишлой материалаш еча комбинато (директор А. А. Ширяев) еха дукха кирпишкаш Іоаяьй Шолжа берда йисте. Царех бІарчча гувнаш хиннад кхыметтел Шолжа рельеф а толхаеш. Хий цІендара дош хала къоастадеш да.

Чкъаьрий лорадара органаша Нохч-ГІалгІай цементни завода мукъабаланзар Орга йисте кІир йоаккха завод йилла. ХІаьта а кІир яккхара Мамышасты яха лоам бохабе болабаьб, толхаеш я хин рельеф, нийрчайоах гонахьара хоза моттигаш. Из да гонахьарча Іалама оакхарий хьисапе зулам дар.

ХІанз бІехлеш да Шолж, Белка, Джалка, Наьсар бахача наха Іочукхувсача нувхашца, бІехача хІамашца, Іаьржду уж хьеІа а хоза а хургдола хиш. Техкача гучадьннад Грибоедова, Сунженски, Речная, кхыча улицашка бахача наха Іочукхувсача хІамаша Шолжи бахача наха шоай хьайбаш чудувлийташ, кхо чукхувсаш Наьсарен бІехдеш хилар.

Уж тайпа хІамаш ца дайта йиш я кварталънеша а бахача наха а шоаш.

Предприятеша хиш бІехдергдоаца хІама да шоашта эша технически хий цІендеш йола сооруженеш йоацаш керда объекташ болх бе ца йолаялийтар. ХІаьта дуккхача предприятешка из хІама деш а да. Масала, из даьл ВАЗ спецавтоцентре, медицински инструментай заводе. Ермоловски ДОК-е, кхычахьа.

Иштта дац гІулакх «Красный молот» заводе. цига фонтанни арматура цех хьалъеча. БІеха хий города юкъе Іомехкаду.

Н. БРЕЖНЕВА,
«Запкаспрыбвод» яхача чкъаьрий боахам лорабеча Грозненски инспекце.

«БАЬЦЦАРА ПАТРУЛЬ» ХА ТІА ЛАТТ

Вай мехка чІоагІа уйла тІайохийт Іалам лорадара, белггала аьлча, дукха езача вай Даьхен чкъаьрий берката хьурмат дара, дас санна йоакхо ю кхувш доагІача ноахала гонахьара Іалам хамбеш леладергдолча уйланца кхетам балара.

Катирхоита цу тайпара кхетам луш йола, дуккхача наха дакъа лоаца школа а хинна дІаэттад хІара шера чакхйоахача «Дийна догув» яхача операцена юкъе пионерашеи школьникашеи дакъа а лоацаш берригача мехка шерра дІадоладенна гІулакх.

«Баьццара патрулаш» яхаш фаьлгаца ювиачя тайпара цІя йолча къаьсттача отрядашка вІашагІа а кхийтта, тешаме кхоачашду бераша чкъаьрий беркат лорадара дика гІулакх: долха хиш а тоатолаш а цІена хиларга хьеж, уж бІехде тарлуш йола моттигаш хьагуча а йовхаш, хи йистошка гІолла гаьнаш дІаювгІ, вай хьамсарча республика Іалам Іомаду, шоай ханнарча берашта юкъе хьехама болх бу, Іалам дукха дезаргдола уйла царна чу а йоссаеш.

«Баьццарча патрулий» член хила йиш я 5—10-ча классашкара моллагІа дешархо. Отряда керте латтар отряда командир ва. 10-негара 20-нега кхаччалца саг хул отряда членаш болаш.

Школашкарча «Баьццарча патруло» школа преподавателий, комсомола комитета, дружина совета кулгалца бу болх. «Баьццарча патрула» балха керттера новкъостал ду Іалам лорадеча обществаша, чкъаьрий боахам лорабеча Грозненски инспекце инспектораша.

ХІара шера къаьстта конкурсаш, пионерски сбораш, слеташ ю.

Болх дика барах премешн маьхера совгІаташи, иштта Іалам лорадеча общества грамоташ а тел «Баьццарча патрулашта».

Вай республикерча дуккхача школашка хІанзле а шерра баьржаб бераш Іалам лорадара гІулакха юкъеозара болх. Из болх дика вІаштІехьбаькхаб гор. Грозерча № 31, гор. Гудермесерча № 3 йолча школашка.

Грозерча № 31 йолча школа «Баьццарча патрула» отрядо Грозненски водохранилищана гонахьарча территоре тІа 300 гаи 1000 кІотарги егІа аллея а 680 га егІа роща а яьй. Пионерашеи комсомольцашеи даим Іунал ду шоай «баьццарча доттагІашта», гаьний гонахьенаш оахк, йокъаенна ткъовронгаш дІатед, кІир етт, хий дехк, гонахьара йоархІаш дІайоах. «Баьццарча патрула» хаьхоша тІахьожам лоаттабу Грозненски водохранилища гонахьенна, Іан замалахьа бераша шах къоргаш йоах чкъаьрашта кислород хилийтар духьа.

Школьникашта юкъе беседаш яьй укх темаех лаьца: Іалам лорадарах, сага вахарерча гаьний лоархІамах, Іалам чура чкъаьрий беркат ца доадарах долча В. И. Ленина эгтара хьалхарча декретий хьакъехьа.

Экскурсеш яьй дендросаде, Грозненски волохранилище, Чернореченски хьунагІа.

«Ленини Іалам лорадари» яхаш стенд кийчъяьй школе, цу тІа белгалъяьй заповедникеша В. И. Ленина кулг а яздаь арадаьха Советски Іаьдала декреташи.

Школе каст-каста арахец «Къона патрулист» пенгазет, цу тІа хьагойт «сийначеи» «баьццарчеи» дозорий болх.

Ца дойташ кІалхара даькхад Белка яхача цхарал оттабаьча хин кхурхколга чу нийсденна 1150 пхандарг.

Кхы а дуккха пайдана болх бу бераша вай хьамсарча республика Іалам лорадеш.

«Баьццара патруль» яхача отряде эгтара хьинарегІа дакъя лоац Катышев Игора, 8-ча класса дешархочо, из ва отряда командир а, Чемоданова Маринас — 8-гІа класс, Нумыакин Вовас — 7-гІа класс.

«Баьццара патруль» яхача отряда болх вІаштІехьбаккхаран цунна кулгалдаран Іалаьмате чІоагІа къахьег биологе преподавателa Скрипникова Клавдия Константиновнас.

Республикерча кхыча школашка а бу иззамо болх.

Деза бераш! Пачхахьалкхен лоархІамера гІулакх да «Баьццарча патруло» дІадоладаьр. БоккхагІчар чІоагІа мах бу «Баьццарча патрула» балха. хІана аьлча цар шоай низаща кхоачашду мехка Іалама рузкъа лораде аьнна Ильича даь васкет.

Іалами чкъаьрий беркати лорадеча отрядашта юкъегІо!

Р. ТИМОШЕНКО,
«Запкаспрыбвод» яхача чкъаьрий боахам лорабеча Грозненски инспекце госинспектор.

ГІАЖАШ-НАЬКЪАХОЙ

Сона хьалха а хозра цІагІара гІажаш яжа кхашка ухилга, къаьстта ялат чуийца даьннача, дІадийнача гаьнарча кхашка. Цхьабакъа дукха ха йоацаш сона бІаргадайнар эгтара хьалха сона гуш хинна хІама дар. Грозненски района Ильиновка яхача юрта бахача наьха дукха я гІажаш. Цхьайола гІажаш шоай коа яж, цІагІа наха юаш йолие хІамаех юхейисараш а кхоачаш. ХІаьта 12 гІажах латта цхьа Іул гаьнна дІаухаш го бахара тІера да.

Юртал 4 километр арахьа латт кІи чан цхьа хол. Ленина цІерагІча колхоза механизатораша «цІена» чуийца хиннад кІа. Иштта из хилар гучадаькхар цу гІажаша. Цар хІара денна цу хол тІа дІа а яхс цигара юха а 8 километр никъ бу цкъа шоаш хержача такагІа. ХІаьта нийса 8 сахьат доалача хана 2,5 километр никъ бий хул уж. Иштта хул хІара денна. Сарралца кІи фийгаши тІаьнна ховха буши а йиэ шоай ханнахьа цІайоагІа гІажаш.

А. ТИЩЕНКО.

Чурапча яхача юртара Саргыдаев Николай (сурта тІа)— Якуте эгтара дикагІбарех чарахьа ва. 1975 шера пачхахьалкхенна дІаеннай цо заданел совгІа дукха андатра, бІарашдуаргий, горностая цІе- [illegible] харча шера Н. Сарыдаева дош деннад шиъ ах план кхоачашъе аьнна. Чарахьа леладара говзал ший даьгара хьаийцай Николая. Хьалха дас оакхарий лувцаш хинна моттиг хІанз воІага кхаьчаьй.

С. БЕЛЯЕВОЙ сурт. ТАСС фотохроника.

АТЕИСТИЧЕСКИ КХЕТАМ ЛУШ

— Юрташка хІанз а ма бий дынах теша нах, — аьлар Грозненски педагогически училища директора Мовтаев Султана. — Иштта бараш городе бац ала валац со. Городе а ба уж-м. Оаха хьехархой кийчбу юрташка юххьанцарча классашка хьеха. ХІаьта хІанз а нийслу дынах тешача даси наноси шоай бераштa дына хьехамаш деш, царех теша а тешаш, бераша марха кхоабаш, ламаз деш, далла кхыдола гІулакхаш деш моттигаш. Иштта дола бераш нийслуча дешар хьеха, кхетам бала безача наха атеистически хьехам бар, цар материалистически мировоззрени лакхъяр специалисташ кийчбара оахош, преподавателаша, беча балха тІа керттерчарех цхьа хІама лерхІ оаха. Цудухьа занятеш тІа а, уж чакхъьнначул тІехьагІа а оаха лаьгІбалийтац дешархошта атеистически кхетам луш бу болх.

Училище болх беш я «Атеист» яха клуб. Цун президент Жандарова Соня, совета членаш Дзаурова Мадина, Гантемирова Хьава, Дзайтова Роза, кхыбараш а ба. Клуба балха лостам тел цун членаш болча преподавателаша Моллаева Асяс, Угурчиева Раяс, Дедова Таисия Васильевнас.

Клуба пенех хьалъэхка да дына духьала дола «Хьаькъало тІаэцац», «Тамаш йий-теш Іаламе?» «Искусство — дына духьала» яха а кхыдола а стендаш, Маркса, Энгельса, Ленина, хІаьта иштта Іилмахоша, писателаша яздаьраш тІара хьаийца мугІараш, халкъа кицаш.

Училище арадувлача «Атеист» яхача студенчески пенгазета тІа дына духьалара материалаш язъю преподавателаша, лакхерча курсашкарча дешархоша. Цар, шоаш кийч а еш, клубе атеистически лекцеш еш, беседаш ю. Масала, «Іилмеи дин», «Ды — халкъий доттагІала духьала», «Ислам Нохч-ГІалгІайчене кхачар», «Мурдий тоабаш», кхыяраш.

Клуба членаша шоай тематически заседанешка лувц тайп-тайпара дола атеистически дешаш. Цига дийцад «Бусалба дин кхалсаги», «ШариІат», «Дына гІулакхаш къаман гІулакхаш дий-теш?» яхараш а кхыдараш а. Цига къамаьл ду преподавателаша а дешархоша а.

Училище болх беш да «Атеист» яха театр. Цига дешархоша ловзаю литература атеистически произведенеш тІара увттаь спектаклаш, масала, С. Бадуева «ПаьтІамат» яхар.

Дешархошта атеистически кхетам а луш ю шоай занятеш историка Егорова Лариса Владимировнас, физика Харитонова Лидия Степановнас, химика-биолога Дедова Таисия Васильевнас, педагогикен психологин хьехача Угурчиева Раисас, кхычар.

Ше оарцагІа а ваьнна Мовтаев Султана училище кийчъяйтар йоккха атеистически конкурс. Цунна юкъе дакъа лаьцар берригача преподавателашеи дешархошеи. Биззача шин бетта кийчбелар уж цу конкурсага. Из дар дешархой атеистически саккхетам мел боккха ба хьожаш шиь тайпара даь гІулакх. Дынах лаьпа массе а оагІорахьара дийцар преподавателаша а дешархоша а. Цар кийчйир атеистически лекцеш, беседаш, рефераташ, альбомаш, шоаш йийшача атеистически произведенесх йола аннотацеш. ХІара группо арахийцар «Атеист» яха шиь пенгазет.

Цу берригача балхага хьожаш жюри яр. Конкурсе хьалхара моттигаш яьхар преподавателаша Кнорова, Угурчиевас, Егоровас, Кучкаевас кулгалдеча курсашкарча дешархоша. КІоаргга атеистически кхетам болча, дика лекцеш, беседаш кийчъяьча дешархошта «лектор" атеист» яха цІи, премеш елар.

Геттара дика язъяьяр шиь «ШариІат» яха реферат дешархочо Мысника.

Училище лаьрххІа дола атеистически кІира чаккхдоах. ХІаьта дешархоша язъю дына духьалара сочиненеш.

Цига атеистически мукъача темагІа язъяьча шиь сочиненче тІа дешархочо Хункаева Барнета язду: «Тха цІагІа са нанеи даь-нанеи дынах тешаш а дала гІулакх деш а я. ХІаьта тха да коммунист ва. Из тешац дыно дувцачох. Тхо, бераш, тхоай даьна тІехьа да. Нанеи даь-наноси дына хьехамаш деш со даьлах тешаш а цхьа ха яр. Дас а школе хьехархоша а луш хиннача кхетамо бохабир са из тешам. Дына хьехамо сага хьаькъал тувладу, дуне а адамий вахар а довзачара воаккх из».

Беррига атеистически болх бу училище интернациональни патриотически кхетамца буввзаш. Масала, Угурчиева кулгалхо йолча курсе классни сахьата тІа «БАМ интернациональни гІишло я» яха беседа еш дийцар цига болх бераш дуккхача къамех бола нах хиларах. Уж цхьан цІен дезал санна бах. Дыно яхар дича, иштта вежарий йижарий санна вІашагІа а кхийтта, из вай заман геттара йоккха гІишло хьалъе йиш хургъяц, яхаш дувцар дешархоша.

Иштта атеистически кхетам луш хилар «Вай Даьхен мехкарий», «ДоттагІалца ба вай низ», «Чили къовсам лоаттабеш я» яха а кхыдола а сахьаташ.

Сийлахь-боккхача Дай-мехка тІем тІа дакъа лоацаш хиннарашца, хІаьта иштта Советски Эскаре хІанз гІулакх деш болча отличникашца вІашагІкхийттача беш бола патриотически кхетама болх а иштта атеистическичунца бувзаш бу.

Хургболча хьехархошта кІоаргга атеистически кхетам балар, материалистически мировоззрени йолаш уж хилийтар шиь бехктокхамегІа долчарех цхьа декхар лерхІ училища дирекце, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, берригача преподавателаша.

Ю. ЮСУПОВ.

ГІАЛГІАЙ ОРФОГРАФЕХ ДОАХКА ЦХЬАДОЛА КХОАЧАМБОАЦАРАШ

1938-ча шера чІоагІъяьча орфографе бокъонех цхьан алапаца белгалъеш я йІаьха оаз йола фонема «А» а лоаца оаз йола «А» я. Хьалха латински алфавит долча хана уж оазаш шин алапаца белгалъеш яр: «А» яхача алапацеи «А» яхача лоацача алапацеи. Цу хана уж иштта белгалъеш хилар бахьан долаш цІаккха а уж оазаш юкъе йолча дешай маІан харцахьа кхетадеш хилацар. Цул совгІа чехка дешара новкъарло а яцар.

ХІанз уж оазаш цхьан алапаца белгалъеш хилар бахьан долаш уж оазаш юкъе йола дешаш а бІарчча предложенеш а харцахьа кхетае йиш йолаш дукха моттигаш нийслу вай йоазонца беза балха юкъе. Масала: вала — вала, аха — аха, даха — даха, дакъа — дакъа, маша — маша, гІапаш — гІапаш; Грозне даха безам болаш да тхо.

Предложенеш а дешаш я харцахьа а кхетадергдац, чехка деша атта а хургда йІаьха оаз йолча «А»-на тІа хьарак техача.

Иштта дешаш а бІарчча предложенеш а харцахьа кхетае тарлуш а чехка дешара чІоагІа новкъарло еш а да вай йоазонца «иэ» яха дифтонги «е» яха мукъа оази цхьан алапаца белгалъеш хилар. Масала: **деза — деза, декъа — декъа, мела — мела, леха — леха, техка — техка, теба — теба. Тика тІара сона деза зип денад. Мела хий да ер. Деха доагІа тхо. Со хьежа ваьнчав.**

Предложенеш а дешаш а харцахьа а кхетадергдац, чехка деша атта а хургда ше йоагІача дифтонг «иэ» а язйойя, ше йоагІача мукъа оаз «е» а язйойя. Масала: **диэзза — деза, диэкъа — декъа, миэла — мела, лиэха — леха, тиэкха — текха, тиэба — теба. Тика тІара сона диэза зип диэнад. Тика тІара сона деза зип денад. Миэла хий да ер. Мела хий да ер.**

«О» яхача мукъача оазаца юазаенца йола цхьайола дифтонгаш [illegible] Масала: «оь», «ов», «ов». [illegible] — божа, хьо — хьо, догІа, гора — гора. Гора багІа цига. Божа божа беза, и. кх. дІ.

Дешаш а предложенеш а харцахьа кхетаергьяц чехка деша атта а хургда ше йоагІача дифтонг «уо» язйойя. Масала: **буожа — божа, хьуо — хьо, дуогІа — догІа, гуора — гора. Гуора багІа цига (нах). Гора багІа цига. Буожа божа биэза.**

«Оа» яха дифтонг а яц ше мел хозаза язъеш. Масала: **КІир йоаккха йоккха завод.** Укх предложенена юкъе вайна гучча тайпара хандеша формашца дифтонг «оа» язъю, хІаьта белгалдешашца язъяц уж цхьатарра хоззаше а. БагагІа дІаоалача хана цхьатарра «оа» хозе а язъеши ца язъеши моттигаш хилар бахьан долаш, йоазонца болх беча хана гІалаташ ду. Цул совгІа дешача хана чехка деша а лац.

Сона хетачох, хандеша формашка санна белгалдешашка а ше хоззаза бесса «оа» яздича бакъахьа хургда.

Вай орфографе бокъонех белгалдешай дистара лагІай чаккхенашка «гІ» язду, хІаьта цІердешай хотталура дожара чаккхенга «х» язду. Цхьабакъда шиннахьа а «х» хоза а хоз, шиннахьа а из яздича талха хІама а дац, гІалаташ кІезигагІа а дергда. Масала: **говрах, машинах, цІенах (йІердешаш), диках, хозах, лаккхах, шийлах (белгалдешаш).**

Дош кхоачалуча низткъа мара ца хозе а орфографе бокъонех яздаьза ца доалаш яздеш дола «а» хІаманна эшаш доацаш санна хет сона. Цул совгІа укх лакхе вай дийца «х» цу чаккхенга а яздича из «а» вІалла а хозаш а дац. Масала: **диках, хозах, лаккхах, шийлах.**

Сона нийса ца хеташ я орфографе тІара пхелагІна легара чудоагІача цІердешайн, аргІан таьрахьдешайн, лоІамеча белгалдешайн, лоІамеча причастейн хотталура дожара чаккхе. Вай хІанзарча орфографе бокъонах цар хотталура дожара чаккхе язъе еза укх тайпара: **болхлочунах, хьехархочунах, эрсечунах, дикачунах, хьазалгІачунах,** [illegible]

И. ОЗДОЕВ,
филологически Іилмай кандидат.

Спорт

СССР КУБОК— ВАЙ МЕХКАХОЧУНГА

Свердловске селхан чакхъьынцай езача атлетиках СССР кубок яккхара яхьаш. Цунца цхьана уж яхьаш мехка чемпионат а яр.

Цига дакъа лоацаш вар кагирхошта юкъе дунен рекордемеи а дунен чемпион а, хІаьта иштта Европа чемпионате шолагІа моттиг яьккха а вола Грознера къона штангист Сайдулаев Адам.

Давид Ригерт, Сергей Полторацкий, Геннадий Иванченко санна болча спорт езарашта дика бовзача спортсменашца хьалхле къувсаш вар Адам. Хала дар царна духьала отта. Цхьабакъда ший тренерца РСФСР заслуженни тренер волча Колзоев ИбрахІимца цу бехктокхамерча яхьашка дика кийчвеннавар Сайдулаев.

Цулухьа штанга катеха хьалъайеча (рывок) 175 килограмм дозал дар хьалъайир цо, хІаьта хьалъурагІатотташ (толчок) — 215 килограмм дозал тІадар. Кхы цхьаккха сага магаизар цул тІехвала. Иштта, вай республика спортивни исторе дуккхьашха езача атлетиках дозала ший категоре СССР кубок а мехка чемпиона цІи а яьккхар Адама. ШоллагІеи кхоалагІеи моттигаш яьхай С. Полторацкеи Г. Иванченкоси. ХІаьта яхьаш дІайолалуше а рекордни дозал тІадола штанга хьалъайе веннача Д. Ригерта аьттув баланзар. Цудухьа цу яхьашка дІахо дакъа лаца бокъо йоацаш висар из.

М. САЛМАНОВ.

АСЛАНБЕКА ТОЛАМ

Дукха ха йоаццаш Ирана столице чакхъьякхинай [illegible] СССР сборни командин [illegible] А. Бисултанов. [illegible]

А. ИЗМАЙЛОВ.

ВИЛЬНЮС. Верчелли яхача итальянски городе хиннача Виотти Джованни Баттиста цІерагІча дунен халкъашта юкъерча XXVII-ча традиционни музыкальни конкурсе хьалхара премн яьккхай литовски къоначa иллиалархочо Стасюнайте Аушрас (сурта тІа). Укхаза яхье баьша хиннаб дунен 35 мехкара иллиалархой. Советски солисташ духхьашха хиннаб цига дакъа лоацаш.

Стасюнайте Аушра иллиалара Іалаьмате дика техника, тайп-тайпара приемаш йолаш я. 1975 шера, консерваторе студентка йолча хана, хилар цунах М. Глинка цІерагІча Ерригсоюзни конкурса лауреат.

Укх сезонагІа талант йола къона солистка ший даьца СССР халкъа артистаца Ионас Стасюнасаца цхьана Литовски ССР операн балетен Пачхахьалкхен академически театре илли оалаш я.

В. ГУЛЕВИЧА сурт. ТАСС фотохроника.

Газета аргІая номер араяргья 18 декабре.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

14 декабрь
I-ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — БТ. Іуйранара гимнастика. 9.30 — БТ. Мультфильмай программа. 10.00 — БТ. «Океан» яха художественни фильм. 11.25 — БТ. РСФСР халкъа артистка Дударовас хьалхале а лелаеш Московски Пачхахьалкхен симфонически оркестра дІалокха Вебера а Мендельсона а произведенеш. 14.30 — «Хьа къахьегам — хьа сийле я». яха кинопрограмма. 15.20 — «Вайна Іалам довзаргда». 15.45 — Советски законий лардаш. 16.15 — «Маркова творчество». 17.00 — БТ. «Вилибадски атомни» яха телевизионни очерк. 17.30 — БТ. «Даьхенах йола стихаш дІаеш московски дешархоша. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — БТ. Вьетнама къахьегамхой парте IV-гІа съезд хьаелларга. «Вьетнам тахан» яхача телевизионни документальни фильма премьера. 18.40 — БТ. «Дунен халкъий творчество». 19.10 — БТ. Петровске цІерагІча Днепропетровски металлургически завода коллективаца вІашагІкхетар. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — БТ. СССР халкъа артиста Сиддртбеба хьалхле а лелаеш Центральни телевиденеи Ерригсоюзни радиои эстрадно-симфонически оркестра концерт. 22.20 — БТ. Езача атлетика СССР кубок а чемпионат а. Свердловскера передача. Пистеьлча — кердадараш.

II-ПРОГРАММА

18.30 — «Нохч - ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа (эрсий, гІалгІай меттала). 18.50 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (гІалгІай меттала). 19.05 — «Саг, общество, закон» яха тележурнал. 19.25 — ЗІамига бераш, шоана. 19.35 — КПСС Центральни Комитета октябрьски 1976 ш. Пленума наькъагІа. «Шу чакхдоалаш хьанар долаш къахьета». 19.56 — Документальни фильма кинозал.

15 декабрь
I-ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — БТ. Іуйранара гимнастика. 9.30 — БТ. «Самукъане старташ». 10.15 — «Вай бераш» яха кинопрограмма. 10.40 — БТ. «Кинониккъберхой клуб». 14.30 — БТ. Социалистически мехкий документальни фильмай программа. 15.30 — БТ. Бераштa дола фильм. «Шокъар ша тІа» яха телевизионни художественни фильм. 16.45 — БТ. «Іилма тахан». 17.15 — «24 сахьат». Информационни программа. 17.30 — «Юртара горизонташ». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — БТ. «Котало». 19.00 — БТ. ДІалокх дунен халкъашта юкъерча конкурсий лауреата Склярова. 19.15 — БТ. «Бизнеса дунен тІа». «БІашерей дов» яха шоллагІа передача. 19.45 — БТ. «Спортлото» тираж. 19.55 — БТ. «Сигалара чІагараш» яхача телевизионни художественни фильма премьера (хьалхара сери). 21.00. «Ха»: Информационни программа. 21.30. БТ. «Сигалара чІагараш» яхача телевизионни художественни фильма пермьера (шоллагІа сери). 22.30 — Концерт. Пистеьлча — кердадараш.

II-ПРОГРАММА

18.30 — «Нохч - ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.50 — Киножурнал. 19.00 — Социалистически декхараш. Уж кхоачаш мишта ду?. «Пищемаш» завода коллективо (гІалгІай меттала). 19.10 — ЗІамига бераш, шоана 19.40 — «Атеистически темаш. Культура Веденски районни отдела заведующе Х. А. Битимирова къамаьл (нохчий меттала). 19.55 — Фильма-концерт.

РАДИО

14 декабрь

6.30 — Юртара Іуйре. «Юрта къахьегамхой Іомалуш ба». (эрсий меттала). 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.26 — «Сердало» газета обзор. 7.32 — Хоамаш. 8.25 — Моттигерча авторий произведенешцара концерт (гІалгІай меттала). 8.45 — «Дуга леладер Чулигова» яха зарисовка (нохчий меттала). 9.15 — Тха почта (гІалгІай меттала). 9.30 — «Къона вай заманхо» яха радиовыпуск (гІалгІай меттала). 16.00 — СССР вежарий республикай денош «ГІалмакхе тахан» яха корреспонденци (гІалгІай меттала). 16.15 — КПСС XXV-ча съезда соцамаш кхоачашде «Ховчарна карарза лаьттан ченаш». 16.30 — Юрта боахама болхлошта дола концерт (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоллел Грозней хувцалуш морхаш а йолаш, лоадама йоачан а йоацаш Іуйрийна цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш хилеи Малхбоалехьара секунде 0—5 метр чІоагІа мух а хьекхаш, фетара температура республике 2—7 градуси Грозне 4—6 градуси йІовхал йолаш хилеи тарлу.

15—18 декабре хувцалуш морхаш а йолаш, юххьанца цхьайолча моттигашка догІа а делхаш, 17—18 декабре йоачаш а йоацаш цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш хилеи тайп-тайпарча оагІонашкахьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш, фетара температура бийсана −4+1, дийнахьа +2+7 градус йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!
ЧАКХДОАЛАШ ЛАТТ 1977 ШЕРА
«СЕРДАЛО»
ГАЗЕТА ЯЗЪПУЛГА
Газета язлу бухзама ерригача отделенешка а промышленноста, транспорта, гІишлошъяраша предприятешкарча, дешар заведенешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча, учреждешкарча, общественни организацешкарча кепайоазув доарлаьеца общества уполномоченнешка а тІоэлла.
ГАЗЕТ ЯЗДАРА МАХ: шера — 3 сома 12 кепиги: ах шера — 1 сома 56 кепиги.
ДИЦ МА ЛЕЛАШ «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ХАННАХЬА ЯЗЛЕ!

ТХА АДРЕС: 364051. г. Грозный, Ленина, 9 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактор зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отдела — 3-61-46; промышленности отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректоре — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051. г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ05566. «Грозненский рабочий» издательства типография. Маяковске 92. Типография изд-ва «Грозненский рабочий». Маяковского, 92. Заказ № 9450.